VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2009. gada 17. decembrī *

Lieta T-58/01

Solvay SA, Brisele (Beļģija), ko pārstāv L. Simons (*L. Simont*), P. A. Forjē (*P.-A. Foriers*), Ž. Bloks [*G. Block*], F. Luī (*F. Louis*) un A. Valerī (*A. Vallery*), *avocats*,

prasītāja,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv P. Olivers (*P. Oliver*) un J. Kurals [*J. Currall*], pārstāvji, kuriem palīdz N. Kutrelis [*N. Coutrelis*], advokāts,

atbildētāja,

par prasību, pirmkārt, atcelt Komisijas 2000. gada 13. decembra lēmumu 2003/5/EK par [EKL] 81. panta piemērošanas procedūru (lieta COMP/33.133 — B: Kalcinētā

* Tiesvedības valoda — franču.

soda — *Solvay*, *CFK*) (OV 2003, L 10, 1. lpp.) un pakārtoti — atcelt vai samazināt prasītājai uzlikto naudas sodu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (sestā palāta),

šādā sastāvā: priekšsēdētājs A. V. H. Meijs [*A. W. H. Meij*], tiesneši V. Vadapals [*V. Vadapalas*] (referents) un A. Ditrihs [*A. Dittrich*],

sekretāre K. Poheca [*K. Pocheć*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 26. un 27. jūnija tiesas sēdes,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Prāvas rašanās fakti

1 Prasītāja *Solvay SA* ir saskaņā ar Beļģijas tiesībām reģistrēta sabiedrība, kas darbojas farmācijas, ķīmijas, plastmasas un pārstrādes nozarē. Cita starpā tā ražo kalcinēto sodu.

2 Kalcinētā soda vai nu ir atrodama dabā trona minerāla formā (dabiskā soda), vai arī tiek iegūta ķīmiskā procesā (sintētiskā soda). Dabiskā soda tiek iegūta, sasmalcinot, attīrot un kalcinējot trona minerālu. Sintētiskā soda rodas, reaģējot parastajam sālim un kalcijam "amonjaka–sodas" procesā, ko 1863. gadā izstrādāja brāļi Solveji [*Solvay*].

3 To faktu laikā, kas ir šīs prāvas priekšmets, prasītāja darbojās kalcinētās sodas nozarē ar deviņās Eiropas valstīs, proti, Vācijā, Austrijā, Beļģijā, Spānijā, Francijā, Itālijā, Nīderlandē, Portugālē un Šveicē, reģistrētu tirdzniecības struktūrvienību starpniecību. Tai bija arī ražošanas struktūrvienības Vācijā, Austrijā, Beļģijā, Spānijā, Francijā, Itālijā un Portugālē. 1988. gadā tai bija 52,5 % Vācijas tirgus.

4 Papildus prasītājai laika posmā no 1987. līdz 1989. gadam Kopienas ražotāji bija sabiedrības *Imperial Chemical Industries* (turpmāk tekstā — "*ICI*"), *Rhône-Poulenc*, *AKZO*, *Matthes & Weber*, kā arī *BASF* grupai piederošās *Kali & Salz* meitas sabiedrība *Chemische Fabrik Kalk* (turpmāk tekstā — "*CFK*"). To ražošanas jauda gadā bija šāda: *Rhône-Poulenc* — 580 000 tonnu, *AKZO* — 435 000 tonnu, *Matthes & Weber* — 320 000 tonnu un *CFK* — aptuveni 260 000 tonnu.

5 1989. gada aprīlī Eiropas Kopienu Komisija atbilstoši Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17 — Pirmā regula par [EKL 81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.), redakcijā, kas piemērojama lietas faktu laikā, 14. panta 3. punktam veica pārbaudes pie dažādiem Kopienas kalcinētās sodas ražotājiem. Attiecīgo sabiedrību telpās tā izņēma dažādus dokumentus.

6 1990. gada 19. februārī Komisija pēc savas iniciatīvas pret prasītāju, *ICI* un *CFK* uzsāka procedūru atbilstoši Regulas Nr. 17 3. panta 1. punktam.

7 1990. gada 13. martā Komisija prasītājai, *ICI* un *CFK* nosūtīja paziņojumu par iebildumiem. Katra no šīm sabiedrībām saņēma tikai to vai tās paziņojuma par iebildumiem daļu vai daļas, kas attiecās uz tās pārkāpumiem, bet pielikumā bija pievienoti atbilstošie pierādījumi.

8 Komisija attiecībā uz visiem paziņojumā par iebildumiem minētajiem pārkāpumiem izveidoja vienu lietu.

9 Attiecībā uz šo lietu Komisija paziņojuma par iebildumiem III daļā ar nosaukumu "*Solvay* un *CFK* vienošanās" secināja, ka prasītāja un *CFK* bija noslēgušas vienošanos un/vai veica saskaņotas darbības pretēji EKL 81. panta prasībām.

10 1990. gada 28. maijā prasītāja atbildei uz Komisijas izvirzītajiem iebildumiem iesniedza savus rakstveida apsvērumus.

11 1990. gada 19. decembrī Komisija pieņēma Lēmumu 91/298/EEK par [EKL 81. panta] piemērošanas procedūru (IV/33.133 — B: Kalcinētā soda — *Solvay*, *CFK*) (OV 1991, L 152, 16. lpp.). Šajā lēmumā, kas tika paziņots ar 1991. gada 1. marta vēstuli, tā konstatēja, ka "[prasītāja] un *CFK* ir pārkāpušas [EKL 81. panta] noteikumus, kopš 1987. gada un līdz šim brīdim būdamas tādas vienošanās par tirgus sadali dalībnieces, ar kuru [prasītāja] garantēja *CFK* ikgadēju minimālo sodas pārdošanas apjomu (tonnās) Vācijā, to aprēķinot, pamatojoties uz *CFK* pārdošanas apjomu 1986. gadā, un kompensēja *CFK* jebkādu iztrūkumu, no tās atpērkot daudzumu, kas nepieciešams, lai tās pārdošanas apjoms sasniegtu garantēto minimālo apjomu". Prasītājai un *CFK* tika piespriests naudas sods attiecīgi trīs miljonu ekiju un viena miljona ekiju apjomā.

12 Šai pašā dienā Komisija pieņēma Lēmumu 91/297/EEK par [EKL 81. panta] piemērošanas procedūru (IV/33.133 — A: Kalcinētā soda — *Solvay*, *ICI*) (OV 1991, L 152, 1. lpp.), kurā tā konstatēja, ka "[prasītāja] un *ICI* ir pārkāpušas [EKL 81. panta] noteikumus, kopš 1973. gada 1. janvāra un vismaz līdz šīs procedūras uzsākšanai veikdamas saskaņotas darbības, ar kurām tās ierobežoja savu sodas pārdošanu Kopienā ar saviem attiecīgajiem valstu tirgiem, proti, prasītāja — ar Rietumeiropu un *ICI* — ar Apvienoto Karalisti un Īriju". Prasītājai un *ICI* attiecīgi tika piespriests naudas sods septiņu miljonu ekiju apjomā.

13 Šai pašā dienā Komisija pieņēma Lēmumu 91/299/EEK par [EKL 82. panta] piemērošanas procedūru (IV/33.133 — C: Kalcinētā soda — *Solvay*) (OV 1991, L 152, 21. lpp.), kurā tā konstatēja, ka "[prasītāja] ir pārkāpusi [EKL 82. panta] noteikumus kopš 1983. gada un līdz šim brīdim ar darbībām, kuru mērķis bija novērst vai ievērojami ierobežot konkurenci un ko veidoja [..] tādu vienošanos noslēgšana ar klientiem, ar kurām tiem tika uzlikts pienākums [no prasītājas] iegādāties [sodu] visām to vajadzībām vai ļoti lielai to daļai uz nenoteiktu vai nesamērīgi ilgu laiku, ievērojamu atlaižu un citu finansiālu stimulu piešķiršana ar atsauci uz virsapjomu, kas pārsniedz līgumā noteikto klienta pamatapjomu, tādējādi nodrošinoties, ka klients [sodu] visām savām vajadzībām vai ļoti lielai to daļai iegādāsies [no prasītājas] un pakļaujot atlaižu piešķiršanu nosacījumam, ka klients piekrīt [sodu] visām savām vajadzībām iegādāties [no prasītājas]". Sakarā ar konstatēto pārkāpumu prasītājai tika uzlikts naudas sods divdesmit miljonu ekiju apmērā.

14 Šai pašā dienā Komisija pieņēma arī Lēmumu 91/300/EEK par [EKL 82. panta] piemērošanas procedūru (IV/33.133 — D: Kalcinētā soda — *ICI*) (OV 1991, L 152, 40. lpp.), kura tā konstatēja, ka "*ICI* ir pārkāpusi [EKL 82. panta] noteikumus kopš aptuveni 1983. gada un līdz šim brīdim ar darbībām, kuru mērķis bija novērst vai ievērojami ierobežot konkurenci un ko veidoja [..] ievērojamu atlaižu un citu finansiālu stimulu piešķiršana ar atsauci uz virsapjomu, tādējādi nodrošinoties, ka klients [sodu] visām savām vajadzībām vai ļoti lielai to daļai iegādāsies [no] *ICI*, nodrošinot klientu piekrišanu [sodu] visām vai gandrīz visām savām vajadzībām iegādāties [no] *ICI* vai ierobežot savus pirkumus no konkurentiem ar noteiktu apjomu un vismaz vienā gadījumā — pakļaujot atlaižu un citu finansiālo priekšrocību piešķiršanu nosacījumam,

ka klients piekrīt [sodu] visām savām vajadzībām iegādāties [no] *ICI*". *ICI* tika uzlikts naudas sods desmit miljonu ekiju apmērā.

15 1991. gada 2. maijā prasītāja Pirmās instances tiesā cēla prasību atcelt Lēmumu 91/298. Šai pašā dienā prasītāja lūdza atcelt arī Lēmumu 91/297 un Lēmumu 91/299. 1991. gada 14. maijā *ICI* lūdza atcelt Lēmumu 91/297 un Lēmumu 91/300. Savukārt *CFK* nav cēlusi nekādu prasību un ir samaksājusi vienu miljonu ekiju lielo naudas sodu, kas tai tika uzlikts ar Lēmumu 91/298.

16 Ar 1995. gada 29. jūnija spriedumu lietā T-31/91 *Solvay*/Komisija (*Recueil*, II-1821. lpp.; turpmāk tekstā — "spriedums lietā *Solvay* II ") Pirmās instances tiesa atcēla Lēmumu 91/298 tiktāl, ciktāl tas attiecās uz prasītāju, to pamatojot ar to, ka šī lēmuma autentiskuma apstiprināšana bija notikusi pēc tā paziņošanas, kas ir būtisku formas prasību pārkāpums EKL 230. panta nozīmē.

17 Šai pašā dienā Pirmās instances tiesa atcēla arī Lēmumu 91/299 (spriedums lietā T-32/91 *Solvay*/Komisija, *Recueil*, II-1825. lpp.; turpmāk tekstā — "spriedums lietā *Solvay* III"), kā arī Lēmumu 91/300 (spriedums lietā T-37/91 *ICI*/Komisija, *Recueil*, II-1901. lpp.; turpmāk tekstā — "spriedums lietā *ICI* II "), to pamatojot ar nelikumīgu apstrīdēto lēmumu autentiskuma apstiprināšanu. Turklāt Pirmās instances tiesa atcēla arī Lēmumu 91/297 (spriedums lietā T-30/91 *Solvay*/Komisija, *Recueil*, II-1775. lpp.; turpmāk tekstā — "spriedums lietā *Solvay* I", un spriedums lietā T-36/91 *ICI*/Komisija, *Recueil*, II-1847. lpp.; turpmāk tekstā — "spriedums lietā *ICI* I") tiktāl, ciktāl tie attiecas uz prasītājām šajās divās lietās, tiesību uz piekļuvi lietas materiāliem pārkāpuma dēļ.

18 Ar prasības pieteikumiem, kas Tiesas kancelejā iesniegti 1995. gada 30. augustā, Komisija iesniedza apelācijas sūdzības par iepriekš 16. punktā minēto spriedumu lietā *Solvay* II un iepriekš 17. punktā minētajiem spriedumiem lietā *Solvay* III un lietā *ICI* II.

19 Ar 2000. gada 6. aprīļa spriedumiem lietā C-286/95 P Komisija/*ICI* (*Recueil*, I-2341. lpp.) un apvienotajās lietās C-287/95 P un C-288/95 P Komisija/*Solvay* (*Recueil*, I-2391. lpp.) Tiesa noraidīja apelācijas sūdzības par iepriekš 17. punktā minēto spriedumu lietā *ICI* II, iepriekš 16. punktā minēto spriedumu lietā *Solvay* II un iepriekš 17. punktā minēto spriedumu lietā *Solvay* III.

20 Otrdien, 2000. gada 12. decembrī kāda preses aģentūra publicēja šādu paziņojumu presei:

"Kā šo otrdien paziņoja Eiropas Komisijas pārstāve, Eiropas Komisija trešdien uzliks naudas sodu ķīmiskās rūpniecības nozares uzņēmumiem *Solvay SA* un *Imperial Chemical Industries plc* [..] par Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumu.

Sākotnēji naudas sodi par apgalvoto dominējošā stāvokļa kalcinētās sodas tirgū izmantošanu tika uzlikti pirms desmit gadiem, taču procesuālu iemeslu dēļ augstākā Eiropas tiesa tos atcēla.

Trešdien Komisija no jauna pieņems šo pašu lēmumu, taču korektā formā, paziņoja pārstāve.

Sabiedrības nekad nav apstrīdējušas lēmuma būtību. Tādējādi, kā sacīja pārstāve, mēs no jauna pieņemsim šo pašu lēmumu."

21 2000. gada 13. decembrī Komisija pieņēma Lēmumu 2003/5/EK par [EKL] 81. panta piemērošanas procedūru (COMP/33.133 — B: Kalcinētā soda — *Solvay*, *CFK*) (OV 2003, L 10, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "apstrīdētais lēmums").

22 Šai pašā dienā Komisija pieņēma arī Lēmumu 2003/6/EK par [EKL] 82. panta piemērošanas procedūru (COMP/33.133 — C: Kalcinētā soda — *Solvay*) (OV 2003, L 10, 10. lpp.) un Lēmumu 2003/7/EK, par [EKL] 82. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/33.133 — D: Kalcinētā soda — *ICI*) (OV 2003, L 10, 33. lpp.).

23 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvajā daļā ir noteikts:

"1. pants

Solvay [..] ir pārkāpusi [EKL 81. panta] noteikumus, kopš aptuveni 1987. gada līdz vismaz 1990. gada beigām būdama tādas vienošanās par tirgu sadali dalībniece, ar kuru *Solvay* garantēja *CFK* ikgadēju minimālo sodas pārdošanas apjomu Vācijā, to aprēķinot, pamatojoties uz *CFK* pārdošanas apjomu 1986. gadā, un kompensēja *CFK* jebkādu iztrūkumu, no tās atpērkot daudzumu, kas nepieciešams, lai tās pārdošanas apjoms sasniegtu garantēto minimālo apjomu.

2. pants

Par 1. pantā minēto pārkāpumu *Solvay* tiek uzlikts naudas sods 3 miljonu EUR apmērā.

[..]"

24 Apstrīdētais lēmums ir formulēts gandrīz tāpat kā Lēmums 91/298. Komisija ir vienīgi veikusi dažas redakcionāla rakstura izmaiņas un pievienojusi jaunu daļu ar nosaukumu "Tiesvedības Pirmās instances tiesā un [Eiropas Kopienu] Tiesā".

25 Šajā apstrīdētā lēmuma jaunajā daļā Komisija, atsaukdamās uz Pirmās instances tiesas 1999. gada 20. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās no T-305/94 līdz T-307/94, no T-313/94 līdz T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 un T-335/94 *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija (*Recueil*, II-931. lpp.; turpmāk tekstā — "Pirmās instances tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC II*"), uzskatīja, ka tai ir "tiesības no jauna pieņemt lēmumu, kas ir ticis atcelts tikai procesuālo normu pārkāpuma dēļ, neuzsākot jaunu administratīvo procesu", un ka tai "nav pienākuma organizēt jaunu noklausīšanos, ja jaunā lēmums teksts neietver citus iebildumus, bet vienīgi tos, kas formulēti pirmajā lēmumā" (70. apsvērums).

26 Komisija apstrīdētajā lēmumā arī precizēja, ka, piemērojot Padomes 1974. gada 26. novembra Regulas (EEK) Nr. 2988/74 attiecībā uz noilguma termiņiem procesuālās darbībās un sankciju piemērošanā atbilstīgi Eiropas Ekonomikas kopienas transporta un konkurences noteikumiem (OV L 319, 1. lpp.) 3. pantu, noilguma termiņš ir pagarināms par laiku, kādā pret Lēmumu 91/298 vērstā prasība tika izskatīta Pirmās instances tiesā un Tiesā (75. un 76. apsvērums). Tādējādi, ņemot vērā šīs lietas apstākļus, Komisija uzskatīja, ka līdz 2004. gada septembrim tai bija laiks pieņemt jaunu lēmumu (78. apsvērums). Turklāt tā norādīja, ka, ja jaunais lēmums tiek pieņemts saprātīgā termiņā, netiek pārkāptas tiesības uz aizstāvību (70. apsvērums).

27 Attiecībā uz pārkāpumu kā tādu Komisija apstrīdētajā lēmumā precizēja, ka starp prasītāju un *CFK* ir bijusi noslēgta vienošanās vai nolīgums, saskaņā ar kuriem prasītāja *CFK* garantēja ikgadēju minimālo pārdošanas apjomu Vācijas tirgū. Ja *CFK* pārdošanas apjoms Vācijā nesasniedza garantēto minimālo apjomu, prasītājai bija "jāatpērk *CFK*

iztrūkums" (42. apsvērums). Saskaņā ar Komisijas teikto *CFK* garantētais [pārdošanas apjoms] sākotnēji bija noteikts 179 000 tonnu, šim daudzumam acīmredzot esot balstītam uz *CFK* pārdošanas apjomu Vācijā 1986. gadā, bet pēc tam — 1989. gadā — tas sasniedza 190 000 tonnu ar atpakaļejošu kompensācijas mehānismu attiecībā uz 1988. gadu (43., 45. un 46. apsvērums).

28 Komisija apstrīdētajā lēmumā atsaucās arī uz 1989. gada 14. martā notikušo sanāksmi, kurā piedalījās *CFK* un tās mātes sabiedrības *Kali & Salz*, no vienas puses, un *Deutsche Solvay Werke* (*DSW*), proti, prasītājas meitas sabiedrības, no otras puses, pārstāvji. Saskaņā ar Komisijas teikto ļoti zīmīgi bija tas, ka nav nekāda oficiāla šīs sanāksmes protokola vai piezīmju par to. Komisija tomēr ir piebildusi, ka pie *DSW* tika izņemtas īsas ar roku rakstītas piezīmes (47. apsvērums).

29 Komisija apstrīdētajā lēmumā norādīja, ka šīs vienošanās mērķis acīmredzami bija panākt mākslīgu tirgus stabilitāti un ka apmaiņā pret tādu uzvedību cenu jautājumā, ko prasītāja neuzskatīja par zaudējumus radošu, *CFK* tika garantēta minimāla Vācijas tirgus daļa. Komisija piebilda arī, ka, izņemot no tirgus apjomu, ko *CFK* nevarēja pārdot, prasītāja panāca, ka cenu līmenis konkurences rezultātā nevarēja tikt pazemināts. Komisija no tā secināja, ka attiecīgās "karteļa" tipa vienošanās, kas bija tikušas izpildītas un kam bija bijusi gaidītā ietekme, pēc savas būtības ierobežoja konkurenci EKL 81. panta 1. punkta izpratnē (55.–58. apsvērums).

30 Attiecībā uz ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm Komisija apstrīdētajā lēmumā uzskatīja, ka tas, ka minimālais garantētais apjoms attiecās tikai uz pārdošanas apjomu Vācijas tirgū, nav šķērslis EKL 81. panta piemērošanai. Pēc Komisijas domām, ņemot vērā prasītājas darbību Briselē, bija skaidrs, ka šī vienošanās bija daļa no vispārējas politikas Kopienas sodas tirgus kontrolēšanai un ka vienošanās starp prasītāju un *CFK* mērķis bija ne tikai ievērojami mazināt konkurenci Kopienā, bet arī saglabāt tirgus struktūras neelastīgumu un tā iedalījumu atbilstoši valstu robežām. Komisija uzskatīja

arī, ka bija ļoti ticams, ka, ja šī vienošanās nepastāvētu, garantijas piemērošanas rezultātā prasītājas atpirktais daudzums būtu nokļuvis citos Kopienas tirgos (59. apsvērums).

31 Komisija apstrīdētajā lēmumā secināja, ka prasītāja un *CFK* ir pārkāpušas EKL 81. pantu, "kopš aptuveni 1986. gada [..] līdz 1990. gada beigām" būdamas šīs vienošanās dalībnieces (60. apsvērums).

32 Attiecībā uz prasītājai un *CFK* uzliktajiem naudas sodiem Komisija apstrīdētajā lēmumā precizēja, ka pārkāpums bija "smags", tāpēc ka vienošanās par tirgus sadali pēc savas dabas ir būtiska konkurences ierobežošana. Attiecībā uz pārkāpuma ilgumu Komisija aprēķināja naudas soda lielumu, uzskatīdama, ka vienošanās ir tikusi noslēgta jebkādā datumā 1987. gadā (62. un 63. apsvērums).

33 Turklāt no apstrīdētā lēmuma izriet, ka, lai noteiktu naudas sodas lielumu, Komisija ir ņēmusi vērā prasītājas kā galvenās ražotājas Vācijā un Kopienā dominējošo stāvokli tirgū (64. apsvērums). Komisija uzskatīja arī, ka pārkāpums ir izdarīts ar nodomu un ka abām dalībniecēm pilnībā bija jāapzinās viņu vienošanās nesaderība ar kopējo tirgu (65. apsvērums).

34 Visbeidzot, Komisija apstrīdētajā lēmumā atzīmēja, ka Komisija prasītājai jau vairākkārt ir uzlikusi ievērojamus naudas sodus par aizliegtiem nolīgumiem ķīmiskajā rūpniecībā.

35 2000. gada 13. decembrī Komisija publicēja arī paziņojumu presei, norādot, ka tā pieņems lēmumus, ar kuriem prasītājai un *ICI* tiks uzlikti tādi paši naudas sodi, kādus tā bija sākotnēji uzlikusi "Kalcinētās sodas" lietās.

Process

36 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2001. gada 12. martā, prasītāja cēla šo prasību.

37 2001. gada 8. maijā lieta tika nodota Pirmās instances tiesas ceturtajai palātai un tika iecelts tiesnesis referents.

38 Ar Pirmās instances tiesas atļauju prasītāja un Komisija attiecīgi 2002. gada 6. un 23. decembrī sniedza savus apsvērumus par sekām, kādas attiecībā uz šo lietu ir Tiesas 2002. gada 15. oktobra spriedumam apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija (*Recueil*, I-8375. lpp.; turpmāk tekstā — "Tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC* II").

39 Tā kā Pirmās instances tiesas palātu sastāvs, sākot ar 2003. gada 1. oktobri, tika mainīts, tiesnesis referents tagad darbojās pirmajā palātā, kurai attiecīgi 2003. gada 8. oktobrī tika nodota šī lieta.

40 2003. gada 19. decembrī Pirmās instances tiesa lūdza Komisiju tai iesniegt paziņojumu par iebildumiem un tā pielikumus, kā arī numurētu, detalizētu visu lietas materiālos ietilpstošo dokumentu sarakstu. Šim sarakstam bija jāietver īsa norāde, kas ļautu

identificēt katra dokumenta autoru, raksturu un saturu. Pirmās instances tiesa lūdza Komisiju tai norādīt arī, kuri no šiem dokumentiem bija pieejami prasītājai administratīvā procesa laikā.

41 2004. gada 13. februārī Komisija iesniedza paziņojumu par iebildumiem un tā pielikumus, kā arī pieprasīto numurēto sarakstu. Tā lūdza noteikt termiņu, lai tā varētu izpildīt pēdējo Pirmās instances tiesas lūgumu.

42 2004. gada 10. marta vēstulē Komisija precizēja, ka administratīvā procesa laikā prasītājai ir bijusi piekļuve dokumentiem, kuri pamatoja paziņojumu par iebildumiem un bija tam pievienoti. Turklāt tā atsaucās uz lietas materiālus veidojošām sešdesmit piecām "apakšlietām", no kurām divdesmit divas nāca no prasītājas vai vienas no tās meitas sabiedrībām mītnes (proti, 2.–14., 24.–27., 50.–52. un 62.–65. "apakšlieta" un daļa no 61. "apakšlietas"). Saskaņā ar Komisijas teikto 1990. gadā notikušajā procedūrā bija ievērota attiecīgā judikatūra par tiesībām uz piekļuvi lietas materiāliem. Tā piebilda, ka pēc izmeklēšanas lietas materiālu pārlasīšanas šajā stadijā, pat pārskatot šos izmeklēšanas lietas materiālus no jaunākās judikatūras par piekļuvi lietas materiāliem viedokļa, nekas nenorādot uz to, ka administratīvā procesa laikā būtu pārkāptas tiesības uz aizstāvību.

43 Ar 2004. gada 21. jūnija vēstuli Komisija Pirmās instances tiesas kancelejai nosūtīja pārskatītu lietas materiālus veidojošo dokumentu sarakstu, kas bija pilnīgāks nekā 2004. gada 13. februārī iesniegtais. Tāpat kā iepriekšējā sarakstā, šajā pārskatītajā sarakstā bija ietverta atsauce uz sešdesmit piecām "apakšlietām". Tajā bija uzskaitīti arī vairāki no sabiedrības *Oberland Glas* nākuši dokumenti.

44 Ar 2004. gada 21. jūlija vēstuli Pirmās instances tiesa lūdza prasītāju norādīt pārskatītajā sarakstā ietvertos dokumentus, par kuriem tai administratīvā procesa laikā nebija ticis paziņots un kas, pēc tās domām, varēja ietvert faktus, kas varētu būt bijuši noderīgi tās aizstāvībai.

45 2004. gada 29. septembra vēstulē prasītāja uzsvēra, ka pārskatītais saraksts ir nepilnīgs un neprecīzs. Tā arī norādīja, kuri no šajā pārskatītajā sarakstā uzskaitītajiem dokumentiem tai šķiet noderīgi aizstāvībai un ar kuriem tā vēlas iepazīties. Pēc prasītājas domām, šie dokumenti tai būtu ļāvuši izvērst tās argumentāciju par attiecīgās vienošanās ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm.

46 Tā kā Pirmās instances tiesas palātu sastāvs tika mainīts, sākot ar 2004. gada 13. septembri, tiesnesis referents tagad darbojās ceturtajā palātā, kurai attiecīgi 2004. gada 7. oktobrī tika nodota šī lieta.

47 2004. gada 17. decembrī Pirmās instances tiesa lūdza Komisiju iesniegt kancelejā prasītājas 2004. gada 29. septembra vēstulē minētos lietas materiālu dokumentus to konfidenciālajā un nekonfidenciālajā versijā.

48 Ar 2005. gada 28. janvāra vēstuli Komisija Pirmās instances tiesas kancelejā iesniedza prasīto lietas materiālu dokumentu konfidenciālo versiju. Tā lūdza papildu termiņu iespējamās nekonfidenciālās versijas iesniegšanai, jo tai esot jākonsultējas ar attiecīgajiem uzņēmumiem par to interesi saglabāt konfidencialitāti. Komisija arī precizēja:

“Lai gan saraksts ietver visas šobrīd mūsu rīcībā esošās lietas, tajā nav uzskaitītas visas lietas, kas tika minētas Pirmās instances tiesai pirmajā Kalcinētās sodas lietā. Dažas iztrūkstošās lietas, neraugoties uz ilgiem meklējumiem, nav izdevies atrast.”

49 Ar 2005. gada 15. marta vēstuli, norādījusi, ka attiecīgie uzņēmumi nav lūguši konfidencialitāti, Komisija sniedza šādus apsvērumus:

"Attiecībā uz lietām, kuras nav izdevies atrast, Komisija diemžēl nespēj sniegt pilnībā uzticamu atbildi uz Pirmās instances tiesas jautājumiem.

Administratīvajā lietā (proti, lietas materiālos, kas attiecas uz procedūru no izmeklēšanas uzsākšanas līdz paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanai), kas šobrīd ir Komisijas rīcībā, ietilpst sešdesmit piecas numurētas mapes, kas attiecas uz laika posmu līdz 1989. gada septembrim, [kā arī] lieta ar 71. numuru, kas ietver 1990. gada marta paziņojumu par iebildumiem un tā pielikumus, kā arī nenumurētu mapi ar nosaukumu "Oberland Glas". Tādējādi izskatās, ka piecas mapes iztrūkst.

Attiecībā uz iztrūkstošo piecu mapju saturu Komisija diemžēl nevar sniegt pilnīgu pazudušo dokumentu sarakstu, jo arī šo mapju satura rādītāji nav atrasti. Taču ir pamats uzskatīt, ka vismaz dažas no tām ietvēra saraksti atbilstoši Regulas Nr. 17 11. pantam, kas atbilst paskaidrojumam, ko Komisija sniedza Pirmās instances tiesai par administratīvo lietu 1990. gadā. Piemēram, ir ticams, ka *ICI* [..] atbilde uz Komisijas 1989. gada 19. jūnija lūgumu sniegt informāciju ietilpst iztrūkstošajās lietās: šis lūgums *ICI* atrodas administratīvajā lietā, kas joprojām ir Komisijas rīcībā, taču iztrūkst atbilde [uz to]."

50 2005. gada 14. aprīlī prasītāja Pirmās instances tiesas kancelejā iepazinās ar savā 2004. gada 29. septembra vēstulē minētajiem lietas materiālos esošajiem dokumentiem.

51 2005. gada 15. jūlijā prasītāja sniedza savus apsvērumus par dokumentu, ar kuriem tā bija iepazinusies, noderīgumu aizstāvībai. 2005. gada 17. novembrī Komisija atbildēja uz prasītājas apsvērumiem.

52 Pēc sākotnēji ieceltā tiesneša referenta pilnvaru beigām Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs ar 2006. gada 22. jūnija lēmumu iecēla jaunu tiesnesi referentu.

53 Tā kā Pirmās instances tiesas palātu sastāvs, sākot ar 2007. gada 25. septembri, ir ticis mainīts, tiesnesis referents tagad darbojas sestajā palātā, kurai attiecīgi 2007. gada 5. oktobrī tika nodota šī lieta.

54 Tā kā tiesnesis Čipevs [*Tchipev*] nevarēja izskatīt šo lietu, Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs, piemērojot Reglamenta 32. panta 3. punktu, 2008. gada 12. februārī iecēla tiesnesi Ditrihu, lai nokomplektētu palātu.

55 Pamatojoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Pirmās instances tiesa (sestā palāta) nolēma uzsākt mutvārdu procesu un Pirmās instances tiesas Reglamenta 64. pantā paredzēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros 2008. gada 5. maijā prasītājai un Komisijai rakstveidā uzdeva jautājumus. Lietas dalībnieki uz tiem atbildēja noteiktajā termiņā.

56 Lietas dalībnieku apsvērumi un to atbildes uz Pirmās instances tiesas mutvārdu jautājumiem tika uzklausītas 2008. gada 26. jūnija tiesas sēdē.

Lietas dalībnieku prasījumi

57 Prasītājas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— pirmkārt — atzīt, ka sakarā ar laika termiņa izbeigšanos procesuālās darbības ir noilgušas, un jebkurā gadījumā — atcelt apstrīdēto lēmumu;

— pakārtoti — atzīt, ka Komisijas tiesības uzlikt naudas sodus ir noilgušas, un jebkurā gadījumā — atcelt apstrīdētā lēmuma 2. pantu tiktāl, ciktāl ar to prasītājai tiek uzlikts naudas 3 miljonu EUR apmērā;

— vēl vairāk pakārtoti — nolemt, ka prasītājai nav jāuzliek naudas sods, vai vismaz būtiski to samazināt;

— kā pierādījumu savākšanas pasākumu uzdot Komisijai iesniegt visus iekšējos dokumentus, kas saistīti ar apstrīdētā lēmuma pieņemšanu, it īpaši — visu komisāru kolēģijas sanāksmju, kurās tika apspriests apstrīdētais lēmums, protokolus;

— uzdot Komisijai iesniegt visus dokumentus, kas veido lietas materiālus lietā COM/33.133;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

58 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību kā nepamatotu;

— piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

59 Prasītājas prasījumi pirmām ir kārtām vērsti uz apstrīdētā lēmuma atcelšanu un pakārtoti — uz naudas soda, kas tai ar šo lēmumu uzlikts, atcelšanu vai samazināšanu.

1. *Par prasījumiem par apstrīdētā lēmuma atcelšanu*

60 Prasītāja būtībā izvirza četrus pamatus apstrīdētā lēmuma atcelšanai. Tie ir, pirmkārt, par laika termiņa izbeigšanos, otrkārt, par būtisku formas prasību pārkāpumu, treškārt, par ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm neesamību un, ceturtkārt, par tiesību uz piekļuvi lietas materiāliem pārkāpumu.

Par pirmo pamatu — par laika termiņa izbeigšanos

61 Pirmais pamats ir iedalīts divās daļās attiecīgi par Regulā Nr. 2988/74 paredzēto noteikumu par noilgumu kļūdainu piemērošanu un par saprātīga termiņa principa pārkāpumu.

Par pirmo daļu — par noteikumu par noilgumu kļūdainu piemērošanu

— Lietas dalībnieku argumenti

62 Prasītāja apgalvo, ka Komisijas argumentācija par noteikumu par noilgumu ievērošanu ir pretrunā Regulas Nr. 2988/74 burtam un garam.

63 Pēc prasītājas domām, Komisijas 1995. gada 30. augustā iesniegtās apelācijas sūdzības — kura atbilstoši Tiesas Statūtu 60. pantam neaptur attiecīgā akta piemērošanu — priekšmets bija nevis Lēmums 91/298, kas ar atpakaļejošu spēku bija beidzis pastāvēt, bet gan iepriekš 16. punktā minētais spriedums lietā *Solvay* II. Atbilstoši Tiesas Statūtu 58. pantam apelācijas tiesvedība ir ierobežota ar tiesību jautājumiem un Tiesa pārbauda likumīgumu, attiecībā uz faktu jautājumiem atsaukdamās uz neatkarīgu Pirmās instances tiesas vērtējumu.

64 Lai gan Regulas Nr. 2988/74 3. pantā minētā "tiesvedība Tiesā" šobrīd uzskatāma par tādu, kas ietver Vispārējo tiesu, tiesvedības divās instancēs ieviešana nevarētu ļaut noilguma ritējuma apturēšanu attiecināt uz tādu tiesvedību, kuras priekšmets nav apstrīdētais lēmums. Turklāt apgalvot, ka Regulas Nr. 2988/74 3. pantā paredzēts

apturēt noilguma ritējumu uz apelācijas tiesvedības laiku, nozīmētu piešķirt spēku lēmumam, kas atcelts *ab initio*, kam dalībvalstu praksē nav precedenta.

65 Atsaucoties uz iepriekš 25. punktā minētā Pirmās instances tiesas sprieduma apvienotajās lietās *PVC II* 1098. punktu, prasītāja atzīmē, ka Regulas Nr. 2988/74 3. panta mērķis ir ļaut apturēt noilgumu, ja Komisija nevar rīkoties objektīva iemesla dēļ, kas no tās nav atkarīgs un saistīts ar to, ka lieta vēl nav izskatīta. Prasītāja uzskata, ka šajā lietā Komisija var apgalvot, ka tā nevarēja rīkoties, kamēr prasība tika izskatīta Pirmās instances tiesā. Savukārt, sākot ar Pirmās instances tiesas sprieduma pasludināšanu, Komisijai — principa par saprātīga termiņa ievērošanu ietvaros — bija tiesības pieņemt jaunu lēmumu. Tādējādi Komisija, iesniegdama apelācijas sūdzību, ir uzņēmusies risku, ka tās rīcības tiesības var noilgt, jo tai bija zināms Tiesas 1994. gada 15. jūnija spriedums lietā C-137/92 P Komisija/*BASF* u.c. (*Recueil*, I-2555. lpp.), kurā bija ticis lemts par komisāru kolēģijas pieņemtu tiesību aktu autentiskuma apstiprināšanas neesamību. Tādējādi Komisijas bezdarbību, kamēr Tiesā izskatīšanā atradās tās apelācijas sūdzība, nevar pamatot nekāds objektīvs iemesls.

66 Tādējādi vienīgi tiesvedības Pirmās instances tiesā ilgums bija jāņem vērā kā tāds, kas pagarināja noilguma termiņu. Tādējādi šis termiņš beidzās 2000. gada 15. janvārī — labu laiku pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas.

67 Prasītāja atzīmē arī, ka iepriekš 25. punktā minētais Pirmās instances tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC II* nav pretrunā šādai interpretācijai. Lietā, kas ir šī sprieduma pamatā, Komisijas jaunais lēmums tika pieņemts termiņā, kas bija mazāks par piecu gadu termiņu, kam pievienots tikai tas "laiks, kurā termiņa ritējums bija apturēts", kas saistīts ar tiesvedību Pirmās instances tiesā. Tādējādi iepriekš 25. punktā minētajā Pirmās instances tiesas spriedumā apvienotajās lietās *PVC II* nav ticis aplūkots jautājums par to, vai apelācijas sūdzība aptur termiņu Regulas Nr. 2988/74 3. panta izpratnē.

68 Replikā prasītāja piebilst, ka Komisijas aizstāvētā tēze iepriekš 16. punktā minētajam spriedumam lietā *Solvay* II atņemtu jebkādu ietekmi, kamēr to nav apstiprinājusi Tiesa, tādējādi ignorējot šī sprieduma spēku. Turklāt plaši interpretēt Regulas Nr. 2988/74 3. pantu, ietverot situācijas, kad Komisija nav kavēta rīkoties, būtu pretrunā tiesiskās drošības principam.

69 Visbeidzot, savos apsvērumos, kas iesniegti pēc iepriekš 38. punktā minētā Tiesas sprieduma apvienotajās lietās *PVC II*, prasītāja apgalvo, ka ne Pirmās instances tiesai, ne Tiesai lietā, kurā pasludināts šis spriedums, nevarēja būt nodoms aplūkot jautājumu, vai Komisijas iesniegtā apelācijas sūdzība par Pirmās instances tiesas spriedumu atcelt tiesību aktu aptur noilguma termiņa ritējumu uz apelācijas tiesvedības laiku.

70 Komisija apstrīd prasītājas izvirzītos argumentus.

— Vispārējās tiesas vērtējums

71 Ievadam jāuzsver, ka ar Regulu Nr. 2988/74 ir noteikts visaptverošs tiesiskais regulējums, kas detalizēti regulē termiņus, kādos Komisijai ir tiesības, nepārkāpjot tiesiskās drošības pamatprincipu, uzlikt naudas sodus uzņēmumiem, par kuriem uzsākti procesi par Kopienu konkurences normu piemērošanu (Pirmās instances tiesas 2003. gada 19. marta spriedums lietā T-213/00 *CMA CGM* u.c./Komisija, *Recueil*, II-913. lpp., 324. punkts, un 2008. gada 18. jūnija spriedums lietā T-410/03 *Hoechst*/Komisija, Krājums, II-881. lpp., 223. punkts).

72 Tādējādi atbilstoši Regulas Nr. 2988/74 1. panta 1. punkta b) apakšpunktam un 2. punktam, kā arī šīs pašas regulas 2. panta 3. punktam procesuālās darbības noilgst, ja Komisija nav uzlikusi naudas sodu vai noteikusi citas sankcijas piecu gadu laikā no noilguma termiņa ritējuma sākuma, ja vien starplaikā termiņš nav ticis pārtraukts, vai, vēlākais, desmit gadu laikā no šī paša brīža, ja ir notikusi termiņa pārtraukšana. Tomēr

atbilstoši šīs regulas 2. panta 3. punktam šādi noteiktais termiņš tiek pagarināts par laiku, kad noilguma termiņa ritējums ir ticis apturēts atbilstoši šīs pašas regulas 3. pantam (iepriekš 38. punktā minētais Tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC* II, 140. punkts).

73 Atbilstoši Regulas Nr. 2988/74 3. pantam procesuālo darbību noilguma termiņu aptur uz tik ilgu laiku, kamēr Komisijas lēmums ir lietas, kas vēl nav izskatīta Eiropas Kopienu Tiesā, priekšmets.

74 Šajā lietā no apstrīdētā lēmuma izriet, ka attiecīgajā lietā Komisija noteikumus par noilgumu piemēroja šādi.

75 Vispirms Komisija uzskatīja, ka attiecībā uz ilgstošiem vai turpinātiem pārkāpumiem noilguma termiņš bija sācis ritēt, sākot ar 1990. gada beigām. Tā piebilda arī, ka, pat pieņemot, ka pārkāpums beidzās 1990. gada 19. decembrī un ka Lēmuma 91/298 pieņemšana un paziņošana noilguma termiņu nepārtrauca, Komisijai sava lēmuma pieņemšanai bija laiks vismaz līdz 1995. gada beigām (74. apsvērums).

76 Turpinājumā Komisija uzskatīja, ka noilguma termiņš bija jāpagarina par laiku, kad Pirmās instances tiesas tiesvedībā atradās pret šo lēmumu vērsta prasība (75. apsvērums). Tā kā šajā lietā prasība Pirmās instances tiesā tika celta 1991. gada 2. maijā un Pirmās instances tiesa spriedumu pasludināja 1995. gada 29. jūnijā, apelācijas sūdzība Tiesā tika iesniegta 1995. gada 30. augustā un Tiesa spriedumu pasludināja 2000. gada 6. aprīlī, noilguma termiņa ritējums bija ticis apturēts vismaz uz astoņiem gadiem, deviņiem mēnešiem un četrām dienām (77. apsvērums). Tādējādi Komisija uzskatīja, ka tai jauna lēmuma pieņemšanai bija laiks līdz pat 2004. gada septembrim (78. apsvērums).

77 No tā izriet, ka, pēc Komisijas domām, apstrīdētais 2000. gada 13. decembra lēmums tika pieņemts pirms noilguma termiņa beigām.

78 Šajā sakarā vispirms jāatzīmē, ka noilguma termiņa ritējums sākās pēc pārkāpuma beigām, proti, 1989. gadā, kā norādīts turpmāk 293.–305. punktā, nevis 1990. gadā, kā to norāda Komisija.

79 Tālāk, kā puses pamatoti uzsver, Regulas Nr. 2988/74 3. panta atsauce uz "lietu, kas vēl nav izskatīta Eiropas Kopienu Tiesā", kopš Pirmās instances tiesas izveidošanas jāsaprot kā tāda, kas pirmām kārtām attiecas uz tiesvedību šajā tiesā, jo prasības par sodu vai naudas sodu uzlikšanu ietilpst tās kompetencē. Tādējādi noilguma termiņš bija apturēts uz visu tiesvedības Pirmās instances tiesā laiku.

80 Visbeidzot, no iepriekš 38. punktā minētā Tiesas sprieduma apvienotajās lietās *PVC II* 157. punkta izriet, ka Regulas Nr. 2988/74 3. panta izpratnē noilguma termiņš tiek apturēts uz laiku, kamēr par attiecīgo lēmumu notiek tiesvedība "Pirmās instances tiesā un Tiesā". Tādējādi noilguma termiņš bija apturēts arī uz visu tiesvedības Tiesā laiku, un par laiku starp Pirmās instances tiesas sprieduma pasludināšanu un vēršanos Tiesā nav jālemj.

81 No iepriekš minētā izriet, ka šajā lietā noilgums nebija iestājies, jo noilguma termiņa ritējums sākās 1989. gadā un Komisija sodu uzlika 2000. gada 13. decembrī, proti, piecu gadu laikā no noilguma termiņa ritējuma sākuma, to pagarinot par laiku, kad noilguma termiņa ritējums bija apturēts. Šajā sakarā Komisijas apstrīdētajā lēmumā pieļautā kļūda attiecībā uz pārkāpuma beigu datumu neietekmē to, ka apstrīdētais lēmums tika pieņemts, ievērojot Regulā Nr. 2988/74 noteiktos noteikumus par noilgumu.

82 Neviens no prasītājas izvirzītajiem argumentiem nav tāds, kas liktu apšaubīt šo secinājumu.

83 Pirmkārt, jāatzīmē, ka Tiesas Statūtu 60. panta un Regulas Nr. 2988/74 3. panta piemērošanas jomas ir atšķirīgas. Tas, ka apelācijas sūdzība neaptur tiesību akta piemērošanu, nekādi neietekmē Regulas Nr. 2988/74 3. panta iedarbību attiecībā uz situācijām, kurās Komisijai ir jāgaida Kopienu tiesas nolēmums. Prasītājas apgalvojums, ka Komisijai nav jāņem vērā laiks, kad apelācijas sūdzība atradās Tiesas tiesvedībā, tādējādi nevar tikt pieņemts, jo tas atņemtu jēgu un ietekmi Tiesas spriedumam par apelācijas sūdzību.

84 Otrkārt, attiecībā uz prasītājas argumentu, ka tiesvedības divās instancēs ieviešana neļauj pagarināt noilguma termiņa ritējuma apturēšanu, jāatgādina, ka Regulas Nr. 2988/74 3. pants aizsargā Komisiju pret noilguma sekām situācijās, kad tai jāgaida Kopienu tiesas nolēmums, tādu procedūru ietvaros, kuru norisi nenosaka Komisija, pirms tā uzzina, vai apstrīdētais akts ir vai nav prettiesisks (šajā sakarā skat. iepriekš 38. punktā minēto Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *PVC II*, 144. punkts).

85 Treškārt, attiecībā uz argumentu, ka iepriekš 25. punktā minētajam Pirmās instances tiesas spriedumam apvienotajās lietās *PVC II* nav nozīmes šīs lietas iznākumam, tad, gluži pretēji, no šī sprieduma teksta skaidri izriet, ka vispārēji noilguma termiņam ir jāpieskaita laiks, uz kuru noilguma termiņa ritējums ir ticis apturēts, proti, ne tikai laiks, kad lieta tika izskatīta Pirmās instances tiesā, bet arī laiks, kad lieta tika izskatīta Tiesā.

86 Ceturtkārt, attiecībā uz argumentu, ka noilguma termiņa pagarināšana uz apelācijas tiesvedības laiku nozīmētu piešķirt spēku pirmajā instancē atceltam lēmumam, ir pietiekami atzīmēt, ka noilguma termiņa apturēšana vienīgi ļauj Komisijai, iespējams, pieņemt jaunu lēmumu gadījumā, ja apelācijas sūdzība par Pirmās instances tiesas

spriedumu, ar kuru tiek atcelts Komisijas lēmums, tiek noraidīta. Šai noilguma termiņa apturēšanai nav nekādas ietekmes uz lēmumu, kurš ar Pirmās instances tiesas spriedumu ir atcelts.

87 Piektkārt, apelācijas sūdzības gadījumā Komisijai, protams, formāli nav liegts rīkoties un pieņemt jaunu lēmumu pēc tam, kad Pirmās instances tiesa ir atcēlusi sākotnējo lēmumu. Tomēr pret galīgo lēmumu, ar kuru tiek uzlikts sods, vērsta prasība aptur noilguma termiņu attiecībā uz procesuālajām darbībām līdz brīdim, kad Kopienu tiesa pieņem galīgo nolēmumu par šo prasību (iepriekš 38. punktā minētais Tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC II*, 147. punkts). Saskaņā ar Tiesas judikatūru Regulas Nr. 2988/74 3. pants aizsargā Komisiju pret noilguma sekām situācijās, kad tai jāgaida Kopienu tiesas nolēmums, tādu procedūru ietvaros, kuru norisi nenosaka Komisija, pirms tā uzzina, vai apstrīdētais akts ir vai nav prettiesisks. Tādējādi šis 3. pants attiecas uz gadījumiem, kad iestādes bezdarbība nav rūpības trūkuma sekas (iepriekš 38. punktā minētais Tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC II*, 144. punkts). Tādējādi Komisijai nevar pārmest, ka tā, izmantodama savas tiesības uz aizstāvību, iesniedza apelācijas sūdzību un pirms jauna lēmuma pieņemšanas sagaidīja iepriekš 19. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās Komisija/*Solvay*.

88 Sestkārt, jāpiebilst, ka prasītājas piedāvātā Regulas Nr. 2988/74 3. panta interpretācija rada nopietnas praktiskas grūtības. Ja Komisijai pēc tam, kad Pirmās instances tiesa ir atcēlusi lēmumu, jāpieņem jauns lēmums, negaidot Tiesas spriedumu, pastāv risks, ka tad, ja Tiesa atceltu Pirmās instances tiesas spriedumu, vienlaicīgi pastāvētu divi lēmumi ar vienu un to pašu priekšmetu.

89 Turklāt administratīvā procesa ekonomijas principam šķiet esam pretrunā likt Komisijai — tikai tādēļ vien, lai izvairītos no noilguma iestāšanās, — pieņemt jaunu lēmumu, pirms tā uzzina, vai sākotnējais lēmums ir vai nav prettiesisks.

90 No visa iepriekš minētā izriet, ka pirmā pamata pirmā daļa ir jānoraida.

Par otro daļu — par saprātīga termiņa principa pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

91 Prasītāja apgalvo, ka par "pret sevi vērsto apsūdzību" tā uzzināja 1990. gada 13. martā, kas ir datums, kad tai tika nosūtīts paziņojums par iebildumiem, proti, vienpadsmit gadus pirms šīs prasības celšanas. Turklāt šīs lietas iznākums tai ir īpaši nozīmīgs, jo Lēmumā 91/298 un pēc tam — apstrīdētajā lēmumā Komisija tai ir pārmetusi nopietnu pārkāpumu un uzlikusi trīs miljonu EUR naudas sodu. Taču šīs prasības celšanas brīdī attiecībā uz paziņojumā par iebildumiem pret prasītāju vērstajām apsūdzībām nebija pieņemts nekāds galīgs lēmums.

92 Atsaucoties uz Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Cilvēka pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā — "ECTPAK") 6. panta 1. punktu, prasītāja atzīmē, ka, aplūkota kopumā, 1990. gadā sāktā procedūra ir pārsniegusi saprātīgu termiņu. Šajā ziņā Kopienu judikatūrā nav paredzēts, ka procedūras ilgums būtu jānovērtē attiecībā uz katru posmu atsevišķi. Tādējādi nekas nevar pamatot to, ka Komisija jauna lēmuma pieņemšanai nogaidīja piecus ar pusi gadus, jo vairāk tāpēc, ka apelācijas sūdzība Tiesā neaptur tiesību akta piemērošanu.

93 Pēc iepriekš 16. punktā minētā sprieduma lietā *Solvay* II Komisija esot ne vien izvēlējusies celt prasību, par kuru varēja sagaidīt, ka tā tiks noraidīta, ņemot vērā iepriekš 65. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*BASF* u.c., bet arī sagaidīt tās iznākumu pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas. Turklāt saskaņā ar prasītājas teikto Komisija nogaidīja vēl astoņus mēnešus pēc iepriekš 19. punktā minētā sprieduma

apvienotajās lietās Komisija/*Solvay*, lai gan lietā, kurā tika pasludināts iepriekš 25. punktā minētais Pirmās instances tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC II*, jaunais lēmums tika pieņemts pusotra mēneša laikā.

94 Turklāt Komisija jaucot saprātīgu termiņu un noilguma termiņu, kļūdaini uzskatīdama, ka jauna lēmuma pieņemšanai tai bija tiesības gaidīt līdz 2004. gadam. Tādējādi apstrīdētajā lēmumā Komisija nenorādot faktus, uz ko tā pamatojas, lai uzskatītu, ka šajā lietā ir ticis ievērots saprātīgs termiņš. Pēc prasītājas domām, lai kāds būtu katra procedūras posma ilguma pamatojums, "četrpadsmit līdz sešpadsmit gadus un pat ilgāks termiņš visai procedūrai no paziņojuma par iebildumiem līdz Pirmās instances tiesas vai Tiesas galīgajam lēmumam" nevar tikt uzskatīts par saprātīgu.

95 Tādējādi Pirmās instances tiesai esot jāatzīst, ka ir pārsniegts saprātīgs termiņš, un apstrīdētais lēmums jāatceļ, jo šajā stadijā par apsūdzībām, kas izvirzītas pret prasītāju, vairs nav iespējams lemt saprātīgā termiņā. Jebkurš cits risinājums, piemēram, saprātīga termiņa pārsniegšanas ņemšana vērā, nosakot naudas soda lielumu, nelabotu ECTPAK 6. panta pārkāpumu. Turklāt prasītāja apgalvo, ka, piemērojot Eiropas Cilvēktiesību tiesas noteiktos principus, tai nav jāierāda, ka ar saprātīga termiņa pārsniegšanu ir pārkāptas tās tiesības uz aizstāvību, kas ir atsevišķs pamats [lēmuma] atcelšanai. Kritērijs par tiesību uz aizstāvību pārkāpumu ir nodalāms no tiesībām tikt tiesātam saprātīgā termiņā krimināltiesību kontekstā.

96 Katrā ziņā prasītāja apgalvo, ka saprātīga termiņa pārsniegšana un no tā izrietošā pierādījumu izzušana kavē tās aizstāvību, it īpaši liedzot tai iespēju pamatot prasības pieteikumā izvirzītos argumentus. Turklāt prasītāja apgalvo, ka tā vairs nevar uzaicināt savus agrākos darbiniekus, kas strādāja attiecīgajā nozarē un attiecīgajā meitas sabiedrībā. Tādējādi prasītāja apgalvo, ka "tās aizstāvība ir konkrēti traucēta".

97 Prasītāja uzskata, ka Komisijas vainojamā bezdarbība piecarpus gadus pēc iepriekš 16. punktā minētā sprieduma lietā *Solvay II* ir īpaši jāsoda. Šajā sakarā prasītāja precizē, ka tā leģitīmi varēja uzskatīt, ka Komisija ir atteikusies no lietas atvēršanas no jauna, un tādēļ prasītāja necentās sistemātiski saglabāt liecības par faktiem un dokumentus, kas varētu būt noderīgi tās aizstāvībai. Turklāt tās arhīvu politika tai, izņemot īpašus apstākļus, liek sistemātiski iznīcināt arhīvus pēc desmit vai attiecīgi — pieciem gadiem.

98 Visbeidzot, uzskatīt, ka pierādīšanas pienākums attiecībā uz [termiņa] nesaprātīgumu ir prasītājai, būtu pretrunā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai, atbilstoši kurai valsts iestādēm ilgstošas bezdarbības posmu gadījumā jāizskaidro to iemesli un tie var tikt attaisnoti vienīgi ārkārtējos apstākļos. Prasītāja apgalvo arī, ka pretēji Komisijai tai nevar pārmest procedūras novilcināšanai domātu manevru izmantošanu kopš 1989. gada. Prasītāja atzīmē, ka Komisija ir sevi parādījusi kā nespējīgu ievērot savus iekšējos autentiskuma apstiprināšanas noteikumus un tiesiskās drošības principu un tas par vairākiem gadiem ir aizkavējis sākotnējā lēmuma izskatīšanu pēc būtības.

99 Komisija apstrīd prasītājas izvirzītos argumentus.

— Vispārējās tiesas vērtējums

100 Ievadam jāatgādina, ka saprātīga termiņa principa ievērošana konkurences jomā attiecas uz administratīvajām procedūrām atbilstoši Regulai Nr. 17, kā rezultātā var tikt uzlikti tajā noteiktie sodi, un uz tiesvedību Kopienu tiesā (iepriekš 38. punktā minētais Tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC II*, 179. punkts).

101 Pirmkārt, sava iebilduma par administratīvā procesa nesaprātīgo termiņu pamatojumam prasītāja atsaucas cita starpā uz to, ka, lai gan apelācijas sūdzība neaptur tiesību akta piemērošanu, Komisija jaunā lēmuma pieņemšanai bez jebkāda iemesla nogaidīja piecus ar pusi gadus pēc tam, kad Lēmums 91/298 ar iepriekš 16. punktā minēto spriedumu lietā *Solvay II* tika atcelts.

102 Kā tika atzīts, izskatot pirmā pamata pirmo daļu, noilguma termiņa ritējums pēc apelācijas sūdzības par iepriekš 16. punktā minēto spriedumu lietā *Solvay II* iesniegšanas saskaņā ar Regulas Nr. 2988/74 3. pantu bija apturēts uz visu tiesvedības Tiesā laiku. Tādējādi Komisijai nevar pārmest, ka tā būtu pārkāpusi saprātīga termiņa principu tikai tādēļ, ka tā pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas gaidīja, kamēr Tiesa izlems šo apelācijas sūdzību.

103 Otrkārt, prasītāja vispārīgāk apgalvo, ka administratīvā procesa ilgums, kopā ņemot, proti, no paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas līdz apstrīdētā lēmuma pieņemšanai, ir pārsniedzis saprātīgu termiņu.

104 Šis arguments ir jānoraida.

105 Izskatot iebildumu par saprātīga termiņa pārkāpumu, ir jānodala administratīvais process un tiesvedība. Tādējādi laika posms, kurā Kopienu tiesa lēma par Lēmuma 91/298 tiesiskumu, kā arī iepriekš 16. punktā minētā sprieduma lietā *Solvay II* spēkā esamību, nevar tikt ņemts vērā, nosakot procesa Komisijā ilgumu (šajā sakarā skat. iepriekš 38. punktā minēto Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *PVC II*, 202.–204. punkts).

106 Treškārt, prasītāja kritizē administratīvā procesa ilgumu laika posmā starp iepriekš 19. punktā minētā sprieduma apvienotajās lietās Komisija/*Solvay* pasludināšanu un apstrīdētā lēmuma pieņemšanu.

107 Šajā sakarā jāatgādina, ka šis laika posms sākās 2000. gada 6. aprīlī — dienā, kad tika pasludināts iepriekš 19. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās Komisija/*Solvay*, un beidzās 2000. gada 13. decembrī ar apstrīdētā lēmuma pieņemšanu. Šis administratīvā procesa posms tādējādi ilga astoņus mēnešus un septiņas dienas.

108 Šajā laikā Komisija veica vienīgi Lēmuma 91/298 formas izmaiņas, proti, ieviesa jaunu sadaļu par "tiesvedību Pirmās instances tiesā un Tiesā" saistībā ar noilguma termiņa vērtējumu. Turklāt pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas netika veikti nekādi papildu izmeklēšanas pasākumi, un Komisija pamatojās uz pirms desmit gadiem veiktās izmeklēšanas rezultātiem. Tomēr jāatzīst, ka pat šādos apstākļos, lai nonāktu pie šāda rezultāta, var būt nepieciešamas zināmas pārbaudes un saskaņošana administrācijas ietvaros.

109 No šī viedokļa raugoties, nav jāuzskata, ka astoņus mēnešus un septiņas dienas ilgais laiks, kas pagāja no iepriekš 19. punktā minētā sprieduma apvienotajās lietās Komisija/*Solvay* pasludināšanas līdz apstrīdētā lēmuma pieņemšanai, būtu uzskatāms par nesaprātīgu.

110 Ceturtkārt, attiecībā uz administratīvā procesa ilgumu laikā no paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas līdz Lēmuma 91/298 pieņemšanai jāatzīmē, ka prasītāja nav apgalvojusi, ka šis ilgums pats par sevi varētu tikt kritizēts. Prasītāja vienīgi apgalvo, ka termiņa saprātīgais raksturs ir jānovērtē, sākot ar 1990. gada 13. martu, proti, datumu, kad tai tika nosūtīts paziņojums par iebildumiem, nekritizējot vienpadsmit ar pusi mēnešus ilgo laiku no paziņojuma par iebildumiem līdz Lēmuma 91/298 pieņemšanai 1991. gada 1. martā.

111 No visa iepriekš minētā izriet, ka prasītāja nav izvirzījusi nekādus faktus, kas ļautu uzskatīt, ka visa administratīvā procesa ilgums šajā lietā būtu bijis pārmērīgs.

112 Pat tad, ja ir jāņem vērā administratīvā procesa stadija pirms paziņojuma par iebildumiem (šajā sakarā skat. Tiesas 2006. gada 21. septembra spriedumu lietā C-105/04 P *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, Krājums, I-8725. lpp., 51. punkts), jāuzskata, ka visa administratīvā procesa ilgums nav pārmērīgs, ņemot vērā tostarp sākot ar 1989. gada aprīli veiktās pārbaudes, pēc tam izteiktos lūgumus sniegt informāciju un procedūras uzsākšanu pēc [Komisijas] iniciatīvas 1990. gada 19. februārī. Šādos apstākļos ne aptuveni vienpadsmit mēnešu ilgais laiks starp Komisijas no 1989. gada aprīļa veiktajām pārbaudēm un paziņojumu par iebildumiem, ne visa administratīvā procesa ilgums nevar tikt uzskatīti par nesaprātīgiem.

113 Jāpiebilst, ka saprātīga termiņa principa pārkāpums katrā ziņā būtu pamats atcelt administratīvajās procesā konkurences jomā pieņemtu lēmumu tikai tad, ja ar to būtu pārkāptas arī attiecīgā uzņēmuma tiesības uz aizstāvību. Ja nav pierādīts, ka pārmērīgi ieilgusī norise ir ietekmējusi attiecīgo uzņēmumu spēju efektīvi aizstāvēties, saprātīga termiņa principa neievērošana neietekmē administratīvā procesa spēkā esamību (šajā sakarā skat. iepriekš 25. punktā minēto Pirmās instances tiesas spriedumu apvienotajās lietās *PVC II*, 122. punkts).

114 Šajā sakarā prasītāja apgalvo, ka tai esot grūti aizstāvēties pret apsūdzībām, kas attiecas uz it kā attiecīgajā laikā notikušajiem faktiem, jo tā vairs nevarot uzaicināt savus darbiniekus, kas šo faktu laikā strādāja attiecīgajā nozarē un meitas sabiedrībā.

115 Tomēr Komisija laikā starp iepriekš 19. punktā minētā sprieduma apvienotajās lietās Komisija/*Solvay* pasludināšanu un apstrīdētā lēmuma pieņemšanu nav veikusi nekādas izmeklēšanas darbības.

116 Turklāt no apstrīdētā lēmuma izriet, ka tas ir pamatots ar tiem pašiem iemesliem kā Lēmums 91/298, ka šo divu lēmumu saturs ir gandrīz identisks un ka Komisija nav ņēmusi vērā nekādus jaunus faktorus, kas prasītu tiesību uz aizstāvību izmantošanu.

117 Šādos apstākļos prasītājas tiesības uz aizstāvību nav tikušas pārkāptas.

118 Piektkārt, attiecībā uz tiesvedību jāatzīst, ka prasības pieteikumā prasītāja attiecībā uz Lēmumu 91/298 nav tieši kritizējusi tiesvedības Pirmās instances tiesā un pēc tam — Tiesā ilgumu.

119 Katrā ziņā ir jāatgādina, ka vispārējais Kopienu tiesību princips, kura pamatā ir ECTPAK 6. panta 1. punkts un saskaņā ar kuru ikvienam ir tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu, tostarp tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā, ir piemērojams tiesvedībai, kas vērsta pret Komisijas lēmumu, ar kuru uzņēmumam tiek uzlikti naudas sodi par konkurences tiesību pārkāpumiem. Termiņa saprātīgums tiek novērtēts, ņemot vērā katras atsevišķas lietas apstākļus, it īpaši ņemot vērā tiesvedības nozīmi ieinteresētajām personām, lietas sarežģītību, kā arī prasītāja un kompetento iestāžu rīcību. Šo kritēriju uzskaitījums nav izsmeļošs, un [lietas izskatīšanas] termiņa saprātīguma vērtējumam nav vajadzīga sistemātiska lietas apstākļu pārbaude attiecībā uz katru no kritērijiem, ja procesa ilgums šķiet attaisnojams attiecībā uz vienu no viņiem. Tādējādi var atsaukties uz lietas sarežģītību, lai pamatotu pirmajā brīdī šķietami pārmērīgu termiņu (skat. Tiesas 2007. gada 25. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-403/04 P un C-405/04 P *Sumitomo Metal Industries* un *Nippon Steel*./Komisija, Krājums, I-729. lpp., 115.–117. punkts un tajos minētā judikatūra).

120 Turklāt 1998. gada 17. decembra spriedumā lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe*/Komisija, *Recueil*, I-8417. lpp.), atzinusi, ka Pirmās instances tiesa nav ievērojusi ar saprātīga termiņa ievērošanu saistītās prasības, Tiesa procesuālās ekonomijas apsvērumu dēļ un, lai garantētu tūlītēju un efektīvu aizsardzību pret šādu procesuālu pārkāpumu, pamatu par pārmērīgo procesa ilgumu atzina par pamatotu apstrīdētā sprieduma atcelšanai tiktāl, ciktāl prasītājai uzliktā naudas soda apmērs tajā bija noteikts 3 miljonu EUR apmērā. Tā kā nepastāvēja nekādas norādes par to, ka procesa

ilgums būtu ietekmējis prāvas iznākumu, Tiesa nolēma, ka šis pamats nevar likt atcelt visu apstrīdēto spriedumu, bet ka summa 50 000 ekiju apmērā ir taisnīga atlīdzība par pārmērīgo procesa ilgumu, un tādējādi samazināja attiecīgajam uzņēmumam uzliktā naudas soda lielumu.

121 Tādējādi, nepastāvot nekādām norādēm par to, ka procesa ilgums būtu ietekmējis prāvas iznākumu, tam, ka Kopienu tiesa, iespējams, šajā lietā būtu pārsniegusi saprātīgu termiņu, pat pieņemot, ka tas būtu pierādīts, nebūtu nekādas ietekmes uz apstrīdētā lēmuma likumīgumu.

122 Jāpiebilst, ka prasības pieteikumā prasītāja ir skaidri atteikusies no iespējas samazināt naudas sodu kā atlīdzinājuma par apgalvoto tās tiesību tikt tiesātai saprātīgā termiņā pārkāpumu. Tā arī nav iesniegusi prasību par zaudējumu atlīdzību.

123 Tādējādi pirmā pamata otrā daļa ir jānoraida, un līdz ar to ir jānoraida viss pirmais pamats.

Par otro pamatu — par būtisku formas prasību pārkāpumu

124 Otrais pamats būtībā ir iedalāms septiņās daļās par, pirmkārt, koleģialitātes principa pārkāpumu, otrkārt, tiesiskās drošības principa pārkāpumu, treškārt, prasītājas tiesību tikt no jauna uzklausītai pārkāpumu, ceturtkārt, jaunas padomdevējas komitejas neizveidošanu, piektkārt, padomdevējas komitejas nelikumīgu sastāvu, sestkārt, tiesību uz piekļuvi lietas materiāliem pārkāpumu un, septītkārt, objektivitātes, labas pārvaldības un samērīguma principu pārkāpumu.

125 Vispārējā tiesa uzskata par piemērotu otrā pamata sesto daļu aplūkot ceturtā pamata par tiesību uz piekļuvi lietas materiāliem ietvaros pēc pamata par lietas būtību aplūkošanas.

Par pirmo daļu — par koleģialitātes principa pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

126 Prasītāja atzīmē, ka saskaņā ar 2001. gada 10. janvāra pavadvēstuli, ko parakstījis par konkurenci atbildīgais Komisijas loceklis, apstrīdēto lēmumu 2000. gada 13. decembrī pieņēma komisāru kolēģija.

127 Taču no Komisijas pārstāves paziņojumiem, kas atkārtoti kādas preses aģentūras 2000. gada 12. decembra preses paziņojumā, izriet, ka lēmums no jauna pieņemt Lēmumu 91/298 jau bija ticis pieņemts, vēlākais, dienu pirms komisāru kolēģijas sanākšanas, lai apspriestos.

128 Saskaņā ar prasītājas teikto, nepastāvot norādēm par to, ka komisāru kolēģija būtu apspriedusies pirms 2000. gada 12. decembra, jāsecina, ka apstrīdētais lēmums ir ticis pieņemts, pārkāpjot koleģialitātes principu.

129 Turklāt, pieņemot, ka apstrīdēto lēmumu patiešām būtu pieņēmusi komisāru kolēģija, no preses aģentūras 2000. gada 12. decembra preses paziņojuma izriet, ka Komisija acīmredzot bija nolēmusi pieņemt jaunu lēmumu, kura saturs būtu identisks Lēmumam 91/298, tāpēc ka prasītāja nekad neesot apstrīdējusi šo pēdējo lēmumu pēc būtības. Taču prasītāja apgalvo, ka tā esot kritizējusi Komisijas juridisko un faktisko

vērtējumu, kā arī naudas soda principu un apmēru. Tādējādi komisāru kolēģija brīdī, kad tā nolēma pieņemt apstrīdēto lēmumu, neesot tikusi pareizi informēta par prasītājas nostāju.

130 Prasītāja Pirmās instances tiesai lūdz arī uzdot Komisijai iesniegt visus iekšējos dokumentus, kas saistīti ar apstrīdētā lēmuma pieņemšanu, it īpaši visu komisāru kolēģijas sanāksmju, kuru laikā ir ticis apspriests lēmuma projekts, protokolus, kā arī kolēģijai iesniegtos dokumentus.

131 Komisija apstrīd prasītājas izvirzītos argumentus.

— Vispārējās tiesas vērtējums

132 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru koleģialitātes princips ir balstīts uz Komisijas locekļu vienlīdzību, piedaloties lēmuma pieņemšanā, un tostarp paredz, ka lēmumi tiek kopīgi apspriesti un ka visi kolēģijas locekļi ir kolektīvi atbildīgi politiskā ziņā par visiem pieņemtajiem lēmumiem (Tiesas 1998. gada 29. septembra spriedums lietā C-191/95 Komisija/Vācija, *Recueil*, I-5449. lpp., 39. punkts, un 2001. gada 13. decembra spriedums lietā C-1/00 Komisija/Francija, *Recueil*, I-9989. lpp., 79. punkts).

133 Koleģialitātes principa ievērošana un it īpaši prasība visus lēmumus apspriest kopīgi neizbēgami ir nozīmīga visiem tiesību subjektiem, uz kuriem attiecas to radītās tiesiskās sekas, tajā ziņā, ka tiem jābūt pārliecībai, ka lēmumus patiešām ir pieņēmusi kolēģija un ka tie precīzi atbilst tās gribai. Tā tas ir it īpaši attiecībā uz tiesību aktiem, kas skaidri nosaukti par lēmumiem un ko Komisija pieņem attiecībā uz uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām jautājumā par konkurences noteikumu ievērošanu, un kuru

mērķis ir konstatēt šo noteikumu pārkāpumu, izdot rīkojumus attiecībā uz šiem uzņēmumiem un uzlikt tiem finansiālas sankcijas (iepriekš 65. punktā minētais spriedums lietā Komisija/*BASF* u.c., 64. un 65. punkts).

134 Šajā lietā prasītāja atsaucas uz to, ka atbilstoši kādas preses aģentūras 2000. gada 12. decembra preses paziņojumam Komisijas pārstāve ir paziņojusi, ka Komisija 2000. gada 13. decembrī no jauna pieņems to pašu lēmumu.

135 Tomēr, pat pieņemot, ka Komisijas pārstāve ir izdarījusi paziņojumus, uz kuriem atsaucas prasītāja, tikai ar to vien, ka privātas sabiedrības preses paziņojumā ir atsauce uz paziņojumu, kuram nav nekāda oficiāla rakstura, nav pietiekami, lai uzskatītu, ka Komisija ir pārkāpusi koleģialitātes principu. Komisāru kolēģiju šis paziņojums nekādā veidā nesaistīja, un savā 2000. gada 13. decembra sanāksmē tā tādējādi pēc kopīgas apspriedes varēja arī nolemt nepieņemt apstrīdēto lēmumu.

136 Jāpiebilst, ka Komisijas oficiālais paziņojums presei tika publicēts 2000. gada 13. decembrī.

137 Turklāt, pat pieņemot, ka Komisijas pārstāve būtu paziņojusi, ka prasītāja nekad nav apstrīdējusi Lēmumu 91/298 pēc būtības, šāds arguments ir neefektīvs. No apstrīdētā lēmuma 70. apsvēruma izriet, ka Komisija jaunu lēmumu, kura saturs ir gandrīz identisks Lēmumam 91/298, pieņēma tāpēc, ka Lēmums 91/298 bija ticis atcelts procesuāla pārkāpuma dēļ. Tādējādi tam, ka prasītāja Lēmumu 91/298 kritizēja pēc būtības, nav nozīmes.

138 No iepriekš minētā izriet, ka procesa organizatorisko pasākumu ietvaros nav jāuzdod Komisijai iesniegt visus iekšējos dokumentus, kas saistīti ar apstrīdētā lēmuma pieņemšanu.

139 Tādējādi otrā pamata pirmā daļa ir jānoraida.

Par otro daļu — par tiesiskās drošības principa pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

140 Prasītāja norāda, ka Komisijas Reglamentā (OV 1999, L 252, 41. lpp.), kas bija piemērojams apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī, noteiktās autentiskuma apstiprināšanas formalitātes neatbilst iepriekš 65. punktā minētajā spriedumā lietā Komisija/*BASF* u.c. (73.–76. punkts) un iepriekš 19. punktā minētajā spriedumā apvienotajās lietās Komisija/*Solvay*, (44.–49. punkts) prasītajam.

141 Komisijas reglamenta, kas šajā laikā bija spēkā, 16. panta pirmajā daļā neesot noteiktas nekādas formalitātes apstrīdētā lēmuma, kurš pat nav parakstīts, lai gan tajā norādīts par konkurenci atbildīgā Komisijas locekļa vārds, autentiskuma apstiprināšanai. Konkrētāk, neesot paredzēts, ka pieņemtie akti jāpievieno kopsavilkumam tā izveidošanas brīdī un "viena vai otra šī kopsavilkuma autentiskuma apstiprināšanai nav tiešas saiknes ar pieņemto aktu". Šajā ziņā Komisijas reglamenta 16. panta pirmā daļa atšķiras no Padomes 2000. gada 5. jūnija lēmuma, ar ko pieņem Padomes Reglamentu (OV L 149, 21. lpp.), 15. panta.

142 Līdz ar to Komisijas Reglamentā neesot ievērots autentiskuma apstiprināšanas procedūru fundamentālais raksturs, un tas esot pretrunā tiesiskās drošības principam. Tādējādi apstrīdētais lēmums neesot ticis likumīgi autentificēts.

143 Komisija apstrīd prasītājas izvirzītos argumentus.

— Vispārējās tiesas vērtējums

144 Vispirms Vispārējā tiesa uzskata, ka prasītājas argumentācija jāsaprot tādā nozīmē, ka tā atsaucas uz Komisijas Reglamenta, kas bija spēkā apstrīdētā lēmuma pieņemšanas laikā, prettiesiskumu.

145 Šāda iebilde par prettiesiskumu ir jāuzskata par pieņemamu.

146 Saskaņā ar judikatūru EKL 241. panta piemērošanas joma attiecas arī uz iestādes iekšējā reglamenta noteikumiem, kas, lai gan nebūdami apstrīdētā lēmuma juridiskais pamats un neradīdami sekas, kas būtu analoģiskas regulas sekām šī Līguma panta izpratnē, nosaka būtiskas formas prasības šī lēmuma pieņemšanai un tādējādi nodrošina personu, kas ir tā adresāti, tiesisko drošību. Jebkurai personai ir jāvar pakārtoti apstrīdēt tā tiesību akta tiesiskumu, no kura ir atkarīga šī lēmuma formālā spēkā esamība, neraugoties uz to, ka šis tiesību akts nav šī lēmuma juridiskais pamats, jo tai nav bijusi iespēja prasīt atcelt šo tiesību aktu pirms paziņojuma par strīdīgo lēmumu saņemšanas. Tādējādi Komisijas Reglamenta noteikumi var būt iebildes par prettiesiskumu priekšmets, ja ar tiem tiek nodrošināta privātpersonu aizsardzība (iepriekš 25. punktā minētais Pirmās instances tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC II*, 286. un 287. punkts).

147 Turklāt jāatgādina, ka iebildei par prettiesiskumu ir jābūt ierobežotai ar strīda izlemšanai nepieciešamo.

148 EKL 241. panta mērķis ir atļaut apstrīdēt kāda vispārpiemērojama tiesību akta piemērojamību tikai tad, ja tas palīdz prasības celšanai. Vispārpiemērojamajam aktam, par kura prettiesiskumu tiek apgalvots, tieši vai netieši jābūt piemērojamam lietā, kas ir prasības priekšmets, un jāpastāv tiešai juridiskai saiknei starp apstrīdēto individuālo lēmumu un attiecīgo vispārpiemērojamo aktu (skat. iepriekš 25. punktā minēto Pirmās instances tiesas spriedumu apvienotajās lietās *PVC II*, 288. un 289. punkts un tajos minētā judikatūra).

149 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka apstrīdētais lēmums tika autentificēts atbilstoši Reglamenta 16. panta pirmās daļas noteikumiem. Tādējādi pastāv tieša juridiskā saikne starp šo lēmumu un šo reglamenta pantu, uz kura prettiesiskumu prasītāja atsaucas. No tā izriet, ka apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī piemērojamā reglamenta 16. panta pirmā daļa var būt iebildes par prettiesiskumu priekšmets.

150 Tādējādi jāpārbauda, vai Komisijas Reglamentā noteiktās autentiskuma apstiprināšanas formalitātes atbilst tiesiskās drošības principa prasībām.

151 Šajā lietā atsauces teksts ir Komisijas Reglamenta 16. panta pirmā daļa redakcijā, kas bija piemērojama apstrīdētā lēmuma pieņemšanas laikā un kurā bija noteikts:

"Sanāksmes laikā pieņemtos tiesību aktus autentiskajā valodā vai valodās pievieno kopsavilkumam, ko sagatavo tās sanāksmes beigās, kurā tos pieņēma, tā, lai tos nevar

sadalīt. To autentiskumu apstiprina ar priekšsēdētāja un ģenerālsekretāra parakstiem uz kopsavilkuma pēdējās lappuses." [Neoficiāls tulkojums]

152 Iepriekš 25. punktā minētajā Pirmās instances tiesas spriedumā apvienotajās lietās *PVC II* tika pārbaudīts šādi rediģētā Komisijas 1993. gada 17. februāra Reglamenta (OV L 230, 15. lpp.) tiesiskums:

"Sanāksmes laikā pieņemtos tiesību aktus [..] autentiskajā valodā vai valodās pievieno tās Komisijas sanāksmes, kurā tie tika pieņemti vai to pieņemšana tika pieņemta zināšanai, protokolam. To autentiskumu apstiprina ar priekšsēdētāja un ģenerālsekretāra parakstiem uz protokola pirmās lapas." [Neoficiāls tulkojums]

153 Šajā spriedumā Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka šajā noteikumā noteiktā kārtība pati par sevi ir pietiekama garantija, lai apstrīdēšanas gadījumā varētu kontrolēt, vai starp paziņoto vai publicēto tekstu un kolēģijas pieņemto tekstu un tādējādi — tā autoru gribu — pastāv pilnīga atbilstība. Tā kā šis teksts bija pievienots protokolam un tā pirmo lappusi bija parakstījis priekšsēdētājs un ģenerālsekretārs, starp šo protokolu un dokumentiem, uz kuriem tas attiecās, pastāvēja saikne, kas ļāva pārliecināties par precīzu kolēģijas lēmuma formu un saturu. Šajā sakarā jāprezumē, ka iestāde ir darbojusies atbilstoši piemērojamajiem tiesību aktiem, jo Kopienu tiesa nav konstatējusi tās darbības neatbilstību normām. Tādējādi uzskatāms, ka autentiskuma apstiprināšana, kas paredzēta atbilstoši Reglamenta 16. panta pirmajai daļai, ir tiesiska (iepriekš 25. punktā minētais Pirmās instances tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC II*, 302.–304. punkts).

154 Ir jāatzīst, ka Komisijas Reglamenta 16. panta pirmajā daļā redakcijā, kas bija piemērojama apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī, bija paredzēta formālāka autentiskuma apstiprināšanas procedūra nekā iepriekš 25. punktā minētajā Pirmās instances tiesas spriedumā apvienotajās lietās *PVC II* aplūkotā.

155 Grozījumi, ar kuriem atšķiras šīs divas reglamenta redakcijas, ir šādi: sanāksmē pieņemtie tiesību akti vairs netiek vienkārši "pievienoti" protokolam, bet gan "pievienoti tā, lai tos nevar sadalīt"; termins "protokols" tiek aizstāts ar terminu "kopsavilkums"; kopsavilkums tiek izveidots "sanāksmes beigās"; visbeidzot, paraksts vairs nav uz "protokola pirmās lappuses", bet gan uz "kopsavilkuma pēdējās lappuses".

156 Šie grozījumi kopumā nostiprina procesuālās garantijas, kas domātas tiesiskās drošības principa ievērošanas nodrošināšanai.

157 Tādējādi apstrīdētā lēmuma pieņemšanas datumā piemērojamais Komisijas Reglaments nav prettiesisks.

158 Šādos apstākļos otrā pamata otrā daļa ir jānoraida.

Par trešo daļu — par prasītājas tiesību tikt atkārtoti uzklausītai pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

159 Prasītāja atzīst, ka iepriekš 25. punktā minētā Pirmās instances tiesas sprieduma apvienotajās lietās *PVC II* 246.–252. punktā tika uzskatīts, ka, ja Komisijas lēmums ir ticis atcelts procesuāla pārkāpuma dēļ, jauna attiecīgo uzņēmumu uzklausīšana pirms jauna lēmuma pieņemšanas ir nepieciešama tikai tiktāl, ciktāl tas ietver jaunus iebildumus.

160 Tomēr šis risinājums neesot transponējams attiecībā uz šīs lietas faktiem. Pirmkārt, administratīvajā procesā sakarā ar tiesību uz piekļuvi lietas materiāliem pārkāpumu esot pieļauta virkne pārkāpumu. Otrkārt, apstrīdētajā lēmumā ir pārņemta Lēmuma 91/297, kas ir atcelts citu iemeslu, nevis vienkārši formas trūkumu dēļ un nav ticis pieņemts no jauna, analīze.

161 Tādējādi Lēmuma 91/297 atcelšana ietekmējot apstrīdētā lēmuma sagatavošanas darbu spēkā esamību. Iepriekš 17. punktā minētajā spriedumā lietā *Solvay I,* Pirmās instances tiesa esot atzinusi, ka ar Komisijai pārmesto pilnīgo atteikumu izpaust dokumentus tiek pārkāptas prasītājas tiesības uz piekļuvi lietas materiāliem. Turklāt šis procesuālo normu pārkāpums tāpat ietekmējot kā administratīvo procesu, kura noslēgumā tika pieņemts Lēmums 91/298, tā administratīvo procesu, kura noslēgumā tika pieņemts Lēmums 91/297. Tādējādi Komisijai process esot bijis jāuzsāk no jauna, prasītājai piešķirot pilnīgu piekļuvi tās lietas materiāliem, un jāļauj tai paust visus savus rakstveida un mutvārdu apsvērumus par to.

162 Turklāt iepriekš 25. punktā minētajā Pirmās instances tiesas spriedumā apvienotajās lietās *PVC II* izmantotā interpretācija, tā kā tā ierobežo tiesības tikt uzklausītam, atstājot vienīgi iespēju izteikt savus apsvērumus par pret sevi izvirzītajiem iebildumiem, esot no tiesību viedokļa kļūdaina. Ikvienam skartajam uzņēmumam esot tiesības tikt uzklausītam un izteikt savus apsvērumus par naudas sodu principu, piemērotību un apmēru. Atsaucoties uz judikatūru, prasītāja apgalvo, ka uzņēmumiem, kas ir iespējamie lēmuma, ar kuru tiek konstatēts, ka tie ir izdarījuši pārkāpumu, un viņiem uzlikts naudas sods, adresāti, jābūt iespējai izteikt visus savus apsvērumus par naudas sodu administratīvā procesa stadijā. Saistībā ar laika termiņa izbeigšanos šajā lietā prasītāja apgalvo, ka viņai būtu bijuši izsakāmi jauni apsvērumi attiecībā uz Komisijas tiesību tai uzlikt naudas sodus noilgumu un saprātīga termiņa pārsniegšanu, kā arī naudas soda lielumu.

163 Prasītāja uzskata, ka pēc Lēmuma 91/297 atcelšanas tā bija jāuzklausa jautājumā par Komisijas, kas apstrīdētajā lēmumā inkriminēto pārkāpumu pasniedza kā tādu, kas pastiprina apgalvotās vispārējās pret konkurenci vērstās politikas sekas, lēmuma iekšējo saskaņotību un par zināmu apstrīdētajā lēmumā ietvertu un tieši no Lēmuma 91/297 pārņemtu apgalvojumu par vienošanās ar *ICI* pastāvēšanu spēkā esamību.

164 Komisija apstrīd prasītājas izvirzītos argumentus.

— Vispārējās tiesas vērtējums

165 Ja Komisija pēc lēmuma, ar kuru tika sodīti EKL 81. panta 1. punktu pārkāpušie uzņēmumi, atcelšanas procesuālo normu pārkāpuma dēļ, kas attiecās vienīgi uz kārtību, kādā to galīgi pieņēma komisāru kolēģija, pieņem jaunu lēmumu ar būtībā identisku saturu un tas balstīts uz tiem pašiem iebildumiem, tai nav pienākuma veikt jaunu attiecīgo uzņēmumu uzklausīšanu (šajā sakarā skat. iepriekš 38. punktā minēto Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *PVC II*, 83.–111. punkts).

166 Kas attiecas uz tādiem tiesību jautājumiem, kas var rasties saistībā ar EKL 233. panta piemērošanu, kā jautājumi par laika termiņa izbeigšanos, iespēja atsākt lietu, ar procesa atsākšanu saistītā piekļuve lietas materiāliem, uzklausīšanas amatpersonas un padomdevējas komitejas iesaistīšanās, kā arī iespējamā Regulas Nr. 17 20. panta ietekme, tad arī tie neprasa jaunu uzklausīšanu, ja tie nemaina iebildumu saturu, un vajadzības gadījumā tie var vienīgi tikt pakļauti vēlākai pārbaudei tiesā (šajā sakarā skat. iepriekš 38. punktā minēto Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *PVC II*, 93. punkts).

167 Šajā lietā Komisija gandrīz pilnībā pārņēma Lēmuma 91/298 saturu. Tā vienīgi papildināja apstrīdēto lēmumu ar rindkopu par tiesvedību Pirmās instances tiesā un Tiesā.

168 Tiesa, faktiem veltītajā apstrīdētā lēmuma daļā Komisija pievienoja arī no Lēmuma 91/297, kas pēc tam tika atcelts ar iepriekš 17. punktā minēto spriedumu lietā *Solvay* I, nākušus apsvērumus.

169 Tomēr, pirmkārt, apstrīdētā lēmuma pamatā esošajā Lēmumā 91/298 bija ietverta tieša atsauce uz Lēmumu 91/297 attiecībā uz informāciju par preci un sodas tirgu (skat. Lēmuma 91/298 apsvērumu I.B punktu). Turklāt replikā prasītāja atzina, ka apstrīdētajā lēmumā pārņemtās Lēmuma 91/297 rindkopas bija Lēmuma 91/298 "neatņemama daļa".

170 Otrkārt, šī informācija, kam ir vienīgi faktu raksturs, nav būtiska attiecībā uz šajā lietā prasītājai pārmesto pārkāpumu. Šajā lietā pārmestā rīcība attiecas uz starp prasītāju un *CFK* noslēgto aizliegto vienošanos, nevis prasītājas un *ICI* pret konkurenci vērstajām darbībām.

171 Tādējādi jāatzīst, ka apstrīdētā lēmuma un Lēmuma 91/298 saturs būtībā ir identisks un balstās uz to pašu pamatojumu.

172 Līdz ar to atbilstoši iepriekš 165. un 166. punktā minētajai judikatūrai Komisijai nebija pienākuma pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas no jauna uzklausīt prasītāju.

173 Turklāt, kas attiecas uz argumentu par tiesību uz piekļuvi lietas materiāliem pārkāpumu, tas ir atsevišķa iebilduma priekšmets un tādējādi tiks izskatīts cituviet.

174 No iepriekš minētā izriet, ka otrā pamata trešā daļa ir jānoraida.

Par ceturto daļu — par jaunas konsultēšanās ar Konkurences ierobežojumu un monopoluzņēmumu padomdevēju komiteju neesamību

— Lietas dalībnieku argumenti

175 Prasītāja apstrīd iepriekš 25. punktā minētā Pirmās instances tiesas sprieduma apvienotajās lietās *PVC II* 254.–257. punktā ietverto vērtējumu, saskaņā ar kuru šajā lietā nebija nepieciešama jauna konsultēšanās ar padomdevēju komiteju. Pēc prasītājas domām, pretēji Pirmās instances tiesas šajā spriedumā nospriestajam pienākums konsultēties ar padomdevēju komiteju neizriet vis no Komisijas 1963. gada 25. jūlija Regulas Nr. 99/63/EEK par Regulas Nr. 17 19. panta 1. un 2. punktā paredzēto uzklausīšanu (OV 127, 2268. lpp.) 1. panta, kurā vienīgi noteikta ievērojamās procedūras secība, bet gan no Regulas Nr. 17 tās versijā, kas piemērojama lietas faktu laikā, 10. panta. Turklāt, lai gan konsultēšanās ar padomdevēju komiteju ir būtiska procesuāla garantija, tās mērķis ir cits nekā vienkārša uzņēmuma, uz ko attiecas lēmuma projekts, uzklausīšana, par ko liecina tas, ka uzņēmuma atteikšanās no uzklausīšanas Komisiju neatbrīvo no pienākuma konsultēties ar padomdevēju komiteju.

176 Tādējādi šajā lietā ar padomdevēju komiteju pēc iepriekš 19. punktā minētā sprieduma apvienotajās lietās Komisija/*Solvay* bija jākonsultējas par Komisijas projektu pieņemt apstrīdēto lēmumu, it īpaši jautājumā par saprātīga termiņa principa ievērošanu.

177 Komisija apstrīd prasītājas izvirzītos argumentus.

— Vispārējās tiesas vērtējums

178 Saskaņā ar Regulas Nr. 17 redakcijā, kas piemērojama lietas faktu laikā, 10. pantu:

"3. Pirms lēmumu pieņemšanas saskaņā ar 1. punktā ietverto procedūru un lēmumu pieņemšanas par lēmuma atjaunošanu, grozīšanu vai atcelšanu, ievērojot [EKL] [81.] panta 3. punktu, jāapspriežas ar Konkurences ierobežojumu un monopoluzņēmumu padomdevēju komiteju.

[..]

5. Konsultācijas notiek kopējā sanāksmē, ko sasauc Komisija; šāda sanāksme rīkojama ne ātrāk kā četrpadsmit dienas pēc sasaukšanas paziņojuma nosūtīšanas. Paziņojumam attiecībā uz katru pārbaudāmo gadījumu pievieno lietas kopsavilkumu un norādi par svarīgākajiem dokumentiem, un iepriekšēju lēmuma projektu."

179 Turklāt Regulas Nr. 99/63 1. pantā noteikts:

"Pirms apspriešanās ar Konkurences ierobežojumu un monopoluzņēmumu padomdevēju komiteju Komisija veic uzklausīšanu atbilstoši Regulas Nr. 17 19. panta 1. punktam." [Neoficiāls tulkojums]

180 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru no Regulas Nr. 99/63 1. panta izriet, ka ieinteresēto uzņēmumu uzklausīšana un konsultēšanās ar komiteju ir nepieciešamas tajās pašās situācijās (Tiesas 1989. gada 21. septembra spriedums apvienotajās lietās 46/87 un 227/88 *Hoechst*/Komisija, *Recueil*, 2859. lpp., 54. punkts, un iepriekš 38. punktā minētais Tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC* II, 115. punkts).

181 Regula Nr. 99/63 ir tikusi aizstāta ar Komisijas 1998. gada 22. decembra Regulu (EK) Nr. 2842/98 par pušu uzklausīšanu dažu procedūru gaitā saskaņā ar EK līguma [81]. un [82]. pantu (OV L 354, 18. lpp.), kas bija spēkā apstrīdētā lēmuma pieņemšanas laikā un kuras 2. panta 1. punkts ir formulēts līdzīgi Regulas Nr. 99/63 1. pantam.

182 Šajā lietā jāatzīst, ka atbilstoši apstrīdētajam lēmumam pirms Lēmuma 91/298 [pieņemšanas] notika konsultācija ar Konkurences ierobežojumu un monopoluzņēmumu padomdevēju komiteju. Prasītāja neapstrīd ne to, ka šī konsultēšanās ir notikusi, ne tās tiesiskumu.

183 Tādējādi, tā kā apstrīdētais lēmums neietver būtiskas izmaiņas salīdzinājumā ar Lēmumu 91/298, Komisijai, kurai nebija pienākuma pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas atkārtoti uzklausīt prasītāju, nebija arī pienākuma no jauna konsultēties ar padomdevēju komiteju (šajā sakarā skat. iepriekš 38. punktā minēto Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *PVC II*, 118. punkts).

184 Tādējādi otrā pamata ceturtā daļa ir jānoraida.

Par piekto daļu — par Konkurences ierobežojumu un monopoluzņēmumu padomdevējas komitejas nelikumīgo sastāvu

— Lietas dalībnieku argumenti

185 Prasītāja apgalvo, ka pēc konsultēšanās ar Konkurences ierobežojumu un monopoluzņēmumu padomdevēju komiteju, kas notika pirms Lēmuma 91/298 pieņemšanas, 1995. gada 1. janvārī Kopienai pievienojās trīs valstis. Tā kā šo padomdevēju komiteju veido viens pārstāvis no katras dalībvalsts, brīdī, kad Komisija pabeidza projektu, kura rezultātā tika pieņemts apstrīdētais lēmums, šīs padomdevējas komitejas sastāvs vairs nebija likumīgs. Tādējādi Komisijai bija no jauna jākonsultējas ar padomdevēju komiteju likumīgā sastāvā.

186 Komisija apstrīd prasītājas izvirzītos argumentus.

— Vispārējās tiesas vērtējums

187 Atbilstoši Regulas Nr. 17 10. panta 4. punktam redakcijā, kas piemērojama lietas faktu laikā:

"Padomdevēju komiteju veido no amatpersonām, kas ir kompetentas konkurences ierobežojumu un monopoluzņēmumu jautājumos. Katra dalībvalsts ieceļ amatpersonu, kas to pārstāvēs un kuru, ja kavēta tās ierašanās, var aizstāt cita amatpersona."

188 Saskaņā ar judikatūru iestādes sastāva izmaiņas neietekmē pašas iestādes turpinātību un tās galīgie un sagatavojošie akti principā saglabā savu spēku (Tiesas 1990. gada 13. novembra spriedums lietā C-331/88 *Fedesa* u.c., *Recueil*, I-4023. lpp., 36. punkts).

189 Turklāt nepastāv neviens vispārējs Kopienu tiesību princips, kas pieprasītu administratīvas iestādes, kurā notiek process, kā rezultātā var tikt uzlikts naudas sods, sastāva turpinātību (iepriekš 25. punktā minētais Pirmās instances tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC II*, 322. un 323. punkts).

190 No tā izriet, ka Komisijai nebija pienākuma pēc trīs jaunu valstu pievienošanās Kopienai no jauna konsultēties ar padomdevēju komiteju.

191 Tādējādi otrā pamata piektā daļa ir jānoraida.

Par septīto daļu — par objektivitātes, labas pārvaldības un samērīguma principu pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

192 Prasītāja apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā faktiski vārdu pa vārdam pārņemts pirms desmit gadiem pieņemtais lēmums un ka tajā nav ņemts vērā pagājušais laiks un Lēmuma 91/297 atcelšanas sekas. Turklāt prasītāja apgalvo, ka Komisijai tai bija jāpiešķir pilnīga piekļuve lietas materiāliem.

193 Cita starpā apstrīdētais lēmums esot nesamērīgs tajā ziņā, ka ar to procedūra tiekot atsākta no jauna ilgu laiku pēc faktu [norises laika] un tādējādi tai jebkurā gadījumā trūkstot jebkādas lietderīgas iedarbības.

194 Turklāt prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot norādījusi iemeslus, kuru dēļ tā uzskatījusi par atbilstošu prasītājai no jauna pieņemt "drakonisku lēmumu", lai gan tā cita starpā bija atteikusies pieņemt jaunu lēmumu pēc Lēmuma 91/297 atcelšanas. Tomēr Komisija pret pārkāpumiem, par kuriem tika pieņemti Lēmumi 91/297, 91/298 un 91/299, tos attiecīgi formulējot, esot attiekusies kā pret vienotu veselu pārkāpumu. Tādējādi Vispārējai tiesai neesot iespējams novērtēt Komisijas lēmuma pieņemt jaunu lēmumu, kura saturs ir gandrīz identisks Lēmumam 91/298, pamatojumu.

195 Komisija apstrīd prasītājas izvirzītos argumentus.

— Vispārējās tiesas vērtējums

196 Prasītāja apgalvojumu par objektivitātes, labas pārvaldības un samērīguma principu pārkāpumu aizsegā atkārto tos pašus argumentus kā jau izvirzītie argumenti par tostarp laika termiņa izbeigšanos un tiesībām uz piekļuvi lietas materiāliem, ko Vispārējā tiesa izskata cituviet.

197 Vienīgais jaunais elements ir par pamatojuma trūkumu attiecībā uz to, ka Komisija pieņēma jaunu lēmumu, kura saturs ir gandrīz identisks Lēmumam 91/298. Šajā sakarā jāatzīst, ka Komisija savu izvēli no jauna pieņemt Lēmumu 91/298 ir pamatojusi apstrīdētā lēmuma 67.–78. apsvērumā, kas pievienoti Lēmumam 91/298. Tādējādi prasītājas izvirzītais iebildums faktiski ir nepamatots.

198 Tādējādi otrā pamata septītā daļa ir jānoraida.

199 No visa iepriekš minētā izriet, ka viss otrais pamats ir jānoraida, neietekmējot tā sestās daļas par tiesību uz piekļuvi lietas materiāliem pārkāpumu pārbaudi, kas tiks veikta ceturtā pamata ietvaros.

Par trešo pamatu — par ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm neesamību

Lietas dalībnieku argumenti

200 Prasītāja apgalvo, ka Komisija apstrīdēto lēmumu esot "slikti pamatojusi", jo, lai pierādītu ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, tā vienīgi atsaukusies uz apgalvoto prasītājas vispārējo politiku par Kopienas sodas tirgus kontrolēšanu un apgalvojusi, ka it kā pastāvējusī vienošanās starp prasītāju un *CFK* bija daļa no šīs vispārējās politikas.

201 Pēc prasītājas domām, šī atsauce uz it kā pastāvējušo vispārējo politiku norāda uz Komisijas pieeju "Kalcinētās sodas" lietās vienmēr uzskatīt, ka apgalvotie EKL 81. un 82. panta pārkāpumi viens otru pastiprina, veidodami visaptverošu stratēģiju, kuras mērķis ir tirgus sadale un konkurences ierobežošana.

202 Taču, pirmkārt, Komisija nekad neesot pierādījusi, ka pastāvētu apgalvotais "Eiropas kartelis" starp visiem kalcinētās sodas ražotājiem.

203 Otrkārt, Komisijas pārmestās darbības, pieņemot, ka tās būtu ļaunprātīga izmantošana, esot izolēti fakti bez nozīmīgas ietekmes uz konkurenci.

204 Treškārt, it kā pastāvējusī vienošanās esot attiekusies uz ļoti niecīgu apjomu, — Komisija ir minējusi 11 000 tonnu divu gadu laikā attiecībā uz tirgu, kura apjoms ir vairāk nekā miljons tonnu, proti, 1 % no ikgadējā patēriņa Vācijas tirgū un aptuveni 4 % no *CFK* kopējās ražošanas jaudas. Turklāt tas teorētiski attiecās uz kalcinētās sodas daudzumu, ko *CFK* nebija spējusi laist tirgū. Tādējādi it kā pastāvējusī vienošanās neesot tāda, kas spētu ievērojami apdraudēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

205 Replikā prasītāja atzīmē, ka, lai gan tā nav izvirzījusi īpašu pamatu par it kā pastāvējušo vienošanos, kuras noslēgšanu ar *CFK* Komisija tai pārmet, tas nenozīmē, ka tā atzīst, ka šāda vienošanās ir pastāvējusi.

206 Prasītāja arī atzīmē, ka Vācijā pastāvošās cenas bija augstākas nekā citur Kopienā. Tādējādi, ja *CFK* būtu vēlējusies šos daudzumus pārdot citās dalībvalstīs, būtu pazeminājušies tās ienākumi, ko pastiprināt nebūtu bijis tās interesēs, vēl vairāk pazeminot cenas šajos tirgos. Situācijā, ja apgalvotā vienošanās nepastāvētu, *CFK* būtu ieinteresēta daudzumu, ko *DSW* nebija absorbējusi, pārdot Vācijas tirgū.

207 Komisija apstrīd prasītājas izvirzītos argumentus.

Vispārējās tiesas vērtējums

208 EKL 81. panta 1. punkts attiecas tikai uz nolīgumiem, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, lai nolīgums starp uzņēmumiem varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, tam, pamatojoties uz objektīvu tiesību un faktisko apstākļu kopumu, jāļauj pietiekamā iespējamības līmenī paredzēt, ka tas var tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli ietekmēt tirdzniecības plūsmas starp dalībvalstīm tādā nozīmē, ka tas varētu kavēt vienotā tirgus īstenošanas mērķus starp valstīm (Tiesas 1985. gada 11. jūlija spriedums lietā 42/84 *Remia* u.c./Komisija, *Recueil*, 2545. lpp., 22. punkts, un Pirmās instances tiesas 2006. gada 13. decembra spriedums apvienotajās lietās T-217/03 un T-245/03 *FNCBV* u.c./Komisija, Krājums, II-4987. lpp., 63. punkts). Tādējādi ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm parasti izriet no vairāku apstākļu kopuma, kuriem, katram atsevišķi ņemtam, nav noteikti jābūt noteicošiem (Tiesas 1994. gada 15. decembra spriedums lietā C-250/92 *DLG*, *Recueil*, I-5641. lpp., 54. punkts, un 2004. gada 29. aprīļa spriedums lietā C-359/01 P *British Sugar*/Komisija, *Recueil*, I-4933. lpp., 27. punkts).

209 Šajā ziņā nav nozīmes tam, vai aizliegtās vienošanās ietekme uz tirdzniecību ir nelabvēlīga, neitrāla vai labvēlīga. Konkurences ierobežojums var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, ja tas var izjaukt tirdzniecības plūsmu parasto virzību, kas tām citādi būtu (šajā sakarā skat. Tiesas 1980. gada 29. oktobra spriedumu apvienotajās lietās no 209/78 līdz 215/78 un 218/78 *van Landewyck* u.c./Komisija, *Recueil*, 3125. lpp., 172. punkts).

210 Turklāt ar aizliegtas vienošanās spēju ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, proti, tās iespējamo ietekmi, pietiek, lai tā ietilptu EKL 81. panta piemērošanas jomā un nebūtu jāpierāda tās faktiskā ietekme uz tirdzniecību (Tiesas 1999. gada 21. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-215/96 un C-216/96 *Bagnasco* u.c., *Recueil*, I-135. lpp., 48. punkts, un Pirmās instances tiesas 2006. gada 14. decembra spriedums apvienotajās lietās no T-259/02 līdz T-264/02 un T-271/02 *Raiffeisen Zentralbank Österreich* u.c/Komisija, Krājums, II-5169. lpp., 166. punkts). Tomēr ir nepieciešams, lai aizliegtās vienošanās potenciālā ietekme uz starpvalstu tirdzniecību būtu būtiska, vai, citiem vārdiem, tā nedrīkst būt nebūtiska (Tiesas 1998. gada 28. aprīļa spriedums lietā C-306/96 *Javico*, *Recueil*, I-1983. lpp., 12. un 17. punkts, un iepriekš 71. punktā minētais spriedums lietā *CMA CGM* u.c./Komisija, 207. punkts).

211 Pie tam aizliegtas vienošanās, kas attiecas uz visu dalībvalsts teritoriju, sekas izpaužas kā tirgus sadalīšanas valsts mērogā pastiprināšana, šādi kavējot ar EKL iecerēto ekonomisko savstarpējo mijiedarbību (Tiesas 1972. gada 17. oktobra spriedums lietā 8/72 *Vereeniging van Cementhandelaren*/Komisija, *Recueil*, 977. lpp., 29. punkts, un 2006. gada 23. novembra spriedums lietā C-238/05 *Asnef-Equifax* un *Administración del Estado*, Krājums, I-11125. lpp., 37. punkts).

212 Šajā lietā apstrīdētā lēmuma 59. apsvērumā Komisija ir izmantojusi trīs faktorus, lai uzskatītu, ka attiecīgā vienošanās ietekmēja tirdzniecību starp dalībvalstīm: pirmkārt, šī vienošanās bija "daļa no Kopienas sodas tirgus kontrolei paredzētas vispārējas politikas"; otrkārt, šīs vienošanās "mērķis bija ne tikai ievērojami mazināt konkurenci Kopienā, bet arī saglabāt tirgus struktūras neelastību un tā nodalīšanu atbilstoši valstu robežām"; treškārt, "ja šī vienošanās nepastāvētu, ir ticams, ka [sodas] daudzumu, ko *Solvay* pārņēma, piemērojot garantiju, *CFK* būtu laidusi tirgū citos Kopienas tirgos".

213 Vispirms jākonstatē, ka savos procesuālajos rakstos prasītāja neapstrīd divus pēdējos Komisijas minētos faktorus.

214 Turpinājumā jāatzīst, ka prasītāja neizvirza nevienu pamatu lai apstrīdētu, ka starp viņu un *CFK* pastāvēja vienošanās, saskaņā ar kuru atbilstoši apstrīdētā lēmuma 1. pantam "[tā] garantēja *CFK* ikgadēju minimālo sodas pārdošanas apjomu Vācijā [..] un kompensēja *CFK* jebkādu iztrūkumu, no tās atpērkot daudzumu, kas nepieciešams, lai tās pārdošanas apjoms sasniegtu garantēto minimālo apjomu".

215 Tāda vienošanās kā šajā lietā par garantiju attiecībā uz minimālu ikgadējo pārdošanas apjomu valsts tirgū pēc definīcijas var izjaukt tirdzniecības plūsmu parasto virzību, kas tām citādi būtu. Faktiski tā izraisa to, ka no tirgus tiek izņemta daļa no saražotās kalcinētās sodas, kas būtu varējusi tikt eksportēta uz citām dalībvalstīm.

216 Tādējādi, pat pieņemot, ka prasītājas arguments par sodas tirgus kontrolei paredzētas vispārējas politikas nepastāvēšanu būtu pamatots, jāatzīst, ka šis arguments neietekmē apstrīdētā lēmuma tiesiskumu tiktāl, ciktāl Komisijas secinājumu par ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm pietiekami pierāda tas, ka attiecīgā vienošanās varēja izjaukt tirdzniecības plūsmu parasto virzību, kas tām citādi būtu.

217 Prasītāja apgalvo arī, ka, ņemot vērā niecīgo apjomu, par kuru ir runa, vienošanās nevarēja būtiski ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

218 Taču saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 43. apsvērumu, lai gan Vācijas tirgus 1986. un 1987. gadā bija apmēram 1 080 000 tonnas, *CFK* garantija sākotnēji 1987. gadā tika noteikta 179 000 tonnu apmērā un šis skaitlis pēc tam tika palielināts. Šajā sakarā jāatsaucas nevis uz daudzumu, ko prasītāja katru gadu reāli nopirka no *CFK*, bet gan uz daudzumu, kāds prasītājai varēja būt bijis jānopērk no *CFK* saskaņā ar vienošanos, proti, kas sākotnēji bija 179 000 tonnas.

219 Kā Komisija pamatoti uzsver savā iebildumu rakstā, šie 179 000 tonnu, kas 1987. gadā pārstāvēja 16,57 % no Vācijas tirgus, nevar tikt uzskatīti par nebūtisku daudzumu.

220 No visa iepriekš minētā izriet, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija pamatoti uzskatīja, ka attiecīgā aizliegtā vienošanās varēja ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

221 Tādējādi trešais pamats ir jānoraida.

Par ceturto pamatu — par tiesību uz piekļuvi lietas materiāliem pārkāpumu

222 Ceturtais pamats būtībā ir iedalāms divās daļās attiecīgi par to, ka starp lietas materiāliem, ar kuriem prasītāja iepazinās procesa organizatorisko pasākumu ietvaros, ir aizstāvībai noderīgi dokumenti, un par to, ka prasītāja nav iepazinusies ar visiem lietas materiāliem.

223 Ievadam jāatgādina, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana ir Kopienu tiesību pamatprincips, kas ir jāievēro visos gadījumos, it īpaši procesā, kura rezultātā var tikt noteiktas sankcijas, pat ja tas ir administratīvais process. Tas nosaka, ka attiecīgajiem uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, sākot no administratīvā procesa stadijas, jāsniedz iespēja paust savu viedokli par Komisijas izvirzīto faktu, iebildumu un apstākļu patiesumu un atbilstību (Tiesas 1978. gada 23. maija spriedums lietā 102/77 *Hoffmann-La Roche*, *Recueil*, 1139. lpp., 11. punkts, un Pirmās instances tiesas 2006. gada 27. septembra spriedums lietā T-314/01 *Avebe*/Komisija, Krājums, II-3085. lpp., 49. punkts).

224 Tiesības piekļūt lietas materiāliem, kas izriet no tiesību uz aizstāvību principa ievērošanas, paredz, ka Komisija attiecīgajam uzņēmumam sniedz iespēju veikt visu izmeklēšanas lietā esošo dokumentu, kas varētu attiekties uz tā aizstāvību, pārbaudi. Tas attiecas gan uz dokumentiem, kas ir apsūdzoši, gan arī uz dokumentiem, kas ir attaisnojoši pierādījumi, izņemot citu uzņēmumu komercnoslēpumus, Komisijas iekšējos dokumentus un citu konfidenciālu informāciju (Tiesas 2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 68. punkts, un iepriekš 71. punktā minētais 2008. gada 18. jūnija spriedums lietā *Hoechst*/Komisija, 145. punkts).

225 Attiecībā uz dokumentiem, kas ir apsūdzoši pierādījumi, attiecīgajam uzņēmumam ir jāpierāda, ka rezultāts, pie kura Komisija nonākusi savā lēmumā, būtu bijis citāds, ja dokuments, kurš netika paziņots un uz kuru Komisija pamatojās, lai apsūdzētu šo uzņēmumu, netiktu pieļauts kā pierādījums. Attiecībā uz attaisnojošiem dokumentiem attiecīgajam uzņēmumam ir tikai jāpierāda, ka to nepaziņošana varēja uzņēmumam nelabvēlīgi ietekmēt procesa norisi un Komisijas lēmuma saturu. Pietiek, ja uzņēmums pierāda, ka tas minētos attaisnojošos dokumentus varēja izmantot savai aizstāvībai tādējādi, ka, ja tas tos būtu varējis izmantot administratīvā procesa laikā, uzņēmums būtu varējis atsaukties uz pierādījumiem, kuri nesaskan ar pierādījumiem, ko šajā posmā izmantoja Komisija, un tādēļ kaut kādā veidā varētu ietekmēt tās lēmumā ietvertos vērtējumus; vismaz attiecībā uz tam pārmestās darbības smagumu un ilgumu un tādējādi naudas soda apmēru. Iespējamību, ka neizpausts dokuments varētu ietekmēt procedūru un Komisijas lēmuma saturu, var konstatēt tikai tad, kad veikta pagaidu pārbaude atsevišķiem pierādīšanas līdzekļiem, kurā noskaidrots, ka nepaziņotiem dokumentiem saistībā ar šiem pierādīšanas līdzekļiem varētu būt nozīme, kuru nevar atstāt neievērotu (iepriekš 224. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 73.–76. punkts, un iepriekš 71. punktā minētais 2008. gada 18. jūnija spriedums lietā *Hoechst*/Komisija, 146. punkts).

226 Visbeidzot, tiesību piekļūt dokumentiem pārkāpums var būt pamats Komisijas lēmuma atcelšanai pilnībā vai daļēji tikai tad, ja nelikumīga nepiekļuve izmeklēšanas lietas materiāliem ir traucējusi attiecīgajam uzņēmumam vai uzņēmumiem zināt par dokumentiem, kas varēja tikt izmantoti to aizstāvībai, un tādējādi ir pārkāptas tiesības uz aizstāvību. Tā ir, ja dokumenta izpaušanas rezultātā būtu kaut neliela iespēja administratīvajā procesā nonākt pie cita iznākuma gadījumā, ja attiecīgais uzņēmums būtu varējis uz to pamatoties šajā procesā (šajā sakarā skat. iepriekš 224. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 73.–76. punkts).

227 Ņemot vērā šos apsvērumus, jānovērtē, vai šajā lietā Komisija ir ievērojusi prasītājas tiesības uz aizstāvību.

Par pirmo daļu — par dokumentu, kas varēja tikt izmantoti aizstāvībai, esamību to dokumentu starpā, ar kuriem varēja iepazīties procesa organizatorisko pasākumu ietvaros

228 Kā izriet no iepriekšējos punktos minētās judikatūras, attiecībā uz attaisnojošiem pierādījumiem attiecīgajam uzņēmumam ir jāpierāda, ka to nepaziņošana varēja uzņēmumam nelabvēlīgi ietekmēt procesa norisi un Komisijas lēmuma saturu.

229 Šajā lietā prasītāja iesniedza savus apsvērumus 2005. gada 15. jūlijā — pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem.

— Lietas dalībnieku argumenti

230 Prasītāja apgalvo, ka piekļuve šiem dokumentiem administratīvā procesa laikā tai būtu ļāvusi izvirzīt tās aizstāvībai noderīgus argumentus attiecībā uz ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm neesamību.

231 Pirmkārt, prasītāja apgalvo, ka izmeklēšanas lietā esošie dokumenti, kuriem tai administratīvā procesa laikā nebija piekļuves, tai būtu ļāvuši pierādīt, ka tā nebija izvēlējusies tirgus kontroles komerciālo stratēģiju un ka tai pašā laika posmā *CFK* piegādāja kalcinēto sodu citiem konkurentiem. It īpaši no *CFK* iekšējā memoranda izrietot, ka 1988. gadā pēc ražošanas grūtībām, ar kādām tai bija jāsastopas tās rūpnīcās Dienvideiropā, tā viņai bija piegādājusi 2544 tonnas kalcinētās sodas. Turklāt citi izmeklēšanas lietas materiālos iekļautie dokumenti, kuriem prasītājai administratīvā procesa laikā nebija piekļuves, pierādot, ka visi kalcinētās sodas ražotāji regulāri piegādāja [kalcinēto sodu] viens otram.

232 Otrkārt, prasītāja apgalvo, ka lietas materiālos esošie dokumenti, kuriem tai administratīvā procesa laikā nebija piekļuves, pierādot, ka gados, kad *CFK* veica strīdīgās piegādes, tās eksporta uz citām Kopienas dalībvalstīm veids un apjoms esot saglabājušies līdzīgi. Tādējādi piegādes prasītājai neesot ietekmējušas tirdzniecības plūsmu Kopienā.

233 Komisija apstrīd prasītājas izvirzītos argumentus.

— Vispārējās tiesas vērtējums

234 Vispirms ir jāatgādina, ka Komisijas apstrīdētajā lēmumā izmantotais faktors, saskaņā ar kuru strīdīgā vienošanās bija daļa no Kopienas sodas tirgus kontrolei paredzētas vispārējas politikas, neietekmē apstrīdētā lēmuma tiesiskumu (skat. iepriekš 216. punktu). Tādējādi dokumenti, uz kuriem prasītāja atsaucas pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem, pat ja tie varētu pierādīt, ka uz tirgus kontroli vērsta prasītājas stratēģija nepastāvēja, nevarētu likt atcelt apstrīdēto lēmumu.

235 Katrā ziņā prasītājai, kas strīdīgo faktu laikā bija Kopienas galvenais kalcinētās sodas ražotājs, noteikti bija informācija, kas tai 1990. gadā ļautu atsaukties uz faktu — un to pamatot —, ka kalcinētās sodas ražotāji regulāri veica savstarpējas piegādes. Konkrētāk, prasītāja atsaucas uz vairākiem dokumentiem, kas norāda, ka starp prasītāju un tās konkurentiem ir notikusi tirdzniecība ar kalcinēto sodu, par ko tā acīmredzami nevarēja nezināt.

236 Turklāt arguments, ka piegādes prasītājai neietekmēja tirdzniecības plūsmu Kopienā, nevar likt apšaubīt Komisijas secinājumu par ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Kā Komisija ir norādījusi apstrīdētā lēmuma 58. apsvērumā, vienošanās mērķis bija radīt mākslīgu tirgus stabilitāti, ko prasītāja neapstrīd. Tā kā vienošanās paredzēja saglabāt esošo kalcinētās sodas tirgus struktūru, no tā loģiski izriet, ka *CFK* eksportam Kopienā bija jāsaglabājas stabilam. Tādējādi, nebūt neliekot apšaubīt Komisijas apsvērumus par ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, prasītājas arguments tos drīzāk apstiprina.

237 Līdz ar to prasītāja nav pierādījusi — kā to prasa judikatūra —, ka šo dokumentu paziņošana būtu nozīmējusi iespēju, kaut nelielu, ka administratīvā procesa iznākums būtu citāds gadījumā, ja prasītāja šī procesa laikā būtu varējusi tos izmantot (šajā sakarā skat. iepriekš 224. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./ Komisija, 73.–76. punkts).

238 Tādējādi no dokumentu, ko prasītāja minējusi pēc piekļuves lietas materiāliem procesa organizatorisko pasākumu ietvaros, izpētes izriet, ka Komisija nav pārkāpusi prasītājas tiesības uz aizstāvību. Tādējādi prasītājas izvirzītā ceturtā pamata pirmā daļa ir jānoraida.

Par otro daļu — par to, ka prasītāja nav iepazinusies ar visiem lietas materiāliem

— Lietas dalībnieku argumenti

239 Prasības pieteikumā prasītāja apgalvo, ka tā nekad nav spējusi iegūt Komisijas lietas materiālu pilnīgu sarakstu. Turklāt administratīvā procesa laikā pirms Lēmuma 91/298 pieņemšanas Komisija tai esot piešķīrusi piekļuvi vienīgi paziņojumam par iebildumiem pievienotajiem apsūdzošajiem dokumentiem. Tādējādi saskaņā ar lietas

materiālu aprakstu, kas izriet no iepriekš 17. punktā minētā sprieduma lietā *Solvay* I, prasītājai esot tikusi liegta piekļuve visām "apakšlietām" par tās konkurentiem (*Rhône-Poulenc*, *CFK*, *Matthes & Weber*, *Akzo* un *ICI*), kā arī aptuveni desmit mapēm, kas ietvēra atbildes uz informācijas pieprasījumiem atbilstoši Regulas Nr. 17 11. pantam redakcijā, kas piemērojama lietas faktu laikā, tostarp uz pieprasījumiem, ko Komisija bija nosūtījusi dažiem no prasītājas klientiem. Prasītāja apgalvo, ka tādējādi tai tika liegts pārbaudīt, vai šie lietas materiāli ietver tās aizstāvībai noderīgus dokumentus, it īpaši attiecībā uz tās konkurences situāciju Vācijas tirgū, apgalvotās vienošanās kontekstu un tās ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm. No kopš pārmestajiem faktiem pagājušā laika izrietošā pierādījumu izzušana šo piekļuvi lietas materiāliem būtu darījusi vēl jo nozīmīgāku

240 Savos 2005. gada 15. jūlija apsvērumos, kas iesniegti pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem Pirmās instances tiesas kancelejā, prasītāja uzskata, ka tā nevar norādīt, cik lielā mērā lietas materiālos iztrūkstošie dokumenti varētu būt noderīgi tās aizstāvībai. Šajā sakarā tā atzīmē, ka Komisija, pirmkārt, ir skaidri atzinusi, ka piecas mapes ir pazaudētas un, otrkārt, ka, nepastāvot turpinātai dokumentu un saraksta numerācijai, tā nevar garantēt, ka tās rīcībā joprojām esošās mapes ir pilnīgas. No tā prasītāja secina, ka viss apstrīdētais lēmums ir jāatceļ, jo Vispārējā tiesa nevar pārbaudīt tā likumīgumu.

241 Komisija apstrīd prasītājas izvirzītos argumentus.

— Vispārējās tiesas vērtējums

242 Ievadam jāuzsver, ka administratīvā procesa laikā pirms Lēmuma 91/298 pieņemšanas Komisija neizveidoja lietas materiālos ietilpstošo dokumentu sarakstu un ka tā paziņoja prasītājai vienīgi apsūdzošos dokumentus, kas bija pievienoti paziņojumam par iebildumiem.

243 Šajā sakarā Komisija tiesas sēdē apgalvoja, ka, ņemot vērā lietas materiālu apjomu, noteiktās lietās pastāvēja prakse attiecīgajiem uzņēmumiem nosūtīt paziņojumu par iebildumiem, tam pievienojot vienīgi noteiktus dokumentus, uzaicinot šos uzņēmumus ar visiem dokumentiem, kas bija pieejami ar saraksta palīdzību, iepazīties Komisijas telpās. Tomēr lietā, kurā tika pieņemts Lēmums 91/298, saskaņā ar Komisijas teikto ziņotājs nolēma "procedūru vienkāršot", uzskatīdams, ka, tā kā visi pieminētie dokumenti ir tikuši paziņoti līdz ar paziņojumu par iebildumiem, iepazīšanās [ar dokumentiem] nav lietderīga un dokumentu saraksts nav nepieciešams.

244 Jāatgādina, ka sava Divpadsmitā ziņojuma par konkurences politiku 40. un 41. lappusē Komisija attiecībā uz piekļuvi lietas materiāliem ir paredzējusi šādus noteikumus:

"Komisija procedūrā iesaistītajiem uzņēmumiem sniedz iespēju iepazīties ar uz tiem attiecošamies lietas materiāliem. Uzņēmumi tiek informēti par Komisijas lietas materiālu saturu, paziņojumam par iebildumiem vai vēstulei par sūdzības noraidīšanu pievienojot visu lietas materiālos ietilpstošo dokumentu sarakstu, norādot tiem pieejamos dokumentus vai to daļas. Uzņēmumi tiek uzaicināti uz vietas iepazīties ar pieejamajiem dokumentiem. Ja uzņēmums vēlas iepazīties tikai ar dažiem no tiem, Komisija var tam nosūtīt kopijas. Komisija par konfidenciāliem un tādējādi noteiktam uzņēmumam nepieejamiem uzskata šādus dokumentus: dokumenti vai to daļas, kas ietver citu uzņēmumu komercnoslēpumus; Komisijas iekšējie dokumenti, tādi kā piezīmes, projekti vai citi darba dokumenti; jebkura cita konfidenciāla informācija kā tāda, kas ļauj identificēt sūdzības iesniedzējus, kas vēlējušies, lai viņu identitāte netiktu atklāta, kā arī informācija, kas Komisijai paziņota ar nosacījumu par konfidencialitātes ievērošanu."

245 No šiem noteikumiem izriet, ka administratīvā procesa pirms Lēmuma 91/298 pieņemšanas laikā Komisijai bija pienākums prasītājai piešķirt piekļuvi visiem izmeklēšanas laikā savāktajiem apsūdzošajiem un attaisnojošajiem dokumentiem, izņemot citu uzņēmumu komercnoslēpumus, Komisijas iekšējos dokumentus un citu

konfidenciālu informāciju (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 1991. gada 17. decembra spriedumu lietā T-7/89 *Hercules Chemicals*/Komisija, *Recueil*, II-1711. lpp., 51.–54. punkts, un 1992. gada 18. decembra spriedumu apvienotajās lietās no T-10/92 līdz T-12/92 un T-15/92 *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, *Recueil*, II-2667. lpp., 39.–41. punkts).

246 Tādējādi jāatzīst, ka lietā, kurā tika pieņemts Lēmums 91/298, Komisija ir atkāpusies no noteikumiem, ko tā sev bija noteikusi 1982. gadā, neizveidodama lietas materiālus veidojošo dokumentu sarakstu un nepiešķirot prasītājai piekļuvi visiem lietas materiālos ietilpstošajiem dokumentiem.

247 Turpinājumā jāatzīmē, ka, tā kā Pirmās instances tiesa atcēla Lēmumu 91/298 autentiskuma apstiprināšanas neesamības dēļ, Komisija uzskatīja, ka tai bija tiesības pieņemt apstrīdēto lēmumu, no jauna neuzsākot administratīvo procesu.

248 Tādējādi jāatzīst, ka pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas Komisija prasītājai nebija paziņojusi visus tai pieejamos lietas materiālus un nebija to uzaicinājusi iepazīties ar šiem dokumentiem savās telpās un tādējādi administratīvais process šajā jautājumā bija prettiesisks.

249 Tomēr no pastāvīgās judikatūras izriet, ka tiesības uz aizstāvību procesuāla pārkāpuma dēļ tiek pārkāptas tikai tad, ja tas konkrēti ietekmē attiecīgo uzņēmumu iespējas aizstāvēties (Pirmās instances tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums lietā T-44/00 *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, Krājums, II-2223. lpp., 55. punkts, un 2005. gada 14. decembra spriedums lietā T-210/01 *General Electric*/Komisija, Krājums, II-5575. lpp., 632. punkts).

250 Šādos apstākļos Vispārējā tiesa pret apstrīdēto lēmumu vērstas prasības ietvaros noteica procesa organizatoriskos pasākumus pilnīgas piekļuves lietas materiāliem nodrošināšanai, lai novērtētu, vai Komisijas atteikums izpaust dokumentu vai paziņot kādu materiālu varēja kaitēt prasītājas aizstāvībai (šajā sakarā skat. iepriekš 224. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 102. punkts).

251 Šajā sakarā jāatgādina, ka, tā kā šāda pārbaude ir ierobežota ar izvirzīto pamatu tiesas kontroli, ne tās mērķis, ne sekas nav aizstāt pilnīgu lietas izmeklēšanu administratīvā procesa ietvaros. Novēlota uzzināšana par noteiktiem lietas materiālos esošiem dokumentiem pret Komisijas lēmumu prasību cēlušo uzņēmumu nenostāda situācijā, kādā tas būtu bijis, ja tas būtu varējis balstīties uz šiem pašiem dokumentiem, lai sniegtu šai iestādei savus rakstveida un mutvārdu apsvērumus (skat. iepriekš 224. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 103. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt, ja piekļuve lietas materiāliem tiek nodrošināta tiesvedības stadijā, attiecīgajam uzņēmumam nav jāpierāda, ka, ja tam būtu bijusi piekļuve nepaziņotajiem dokumentiem, Komisijas lēmuma saturs būtu bijis citāds, bet gan tikai tas, ka šie dokumenti varētu būt bijuši noderīgi tā aizstāvībai (Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedums lietā C-199/99 P *Corus UK*/Komisija, *Recueil*, I-11177. lpp., 128. punkts, un iepriekš 38. punktā minētais Tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC II*, 318. punkts).

252 Šajā lietā pēc Vispārējās tiesas pieprasījuma Komisija iesniedza paziņojumu par iebildumiem un tam pievienotos dokumentus. Tā arī izveidoja lietas materiālos to pašreizējā sastāvā ietverto dokumentu sarakstu.

253 Šajā sakarā, pirmkārt, jāatzīst, ka pastāv neskaidrība par precīzu lietas materiālu sākotnējo sastāvu. Komisija gan ir norādījusi, ka lietas materiāli to pašreizējā sastāvā ir sākotnējā sastāva, ko veidoja "apakšlietas", kas numurētas no 1 līdz 71, kopija. Tomēr tai pat laikā Komisija ir informējusi Vispārējo tiesu, ka pastāv nenumurēta "apakšlieta" ar nosaukumu "Oberland Glas".

254 Otrkārt, jāatzīmē, ka Komisija ir skaidri atzinusi, ka tā ir pazaudējusi piecas "apakšlietas", kas numurētas no 66 līdz 70. No tās 2005. gada 15. marta vēstules izriet, ka tā ir nonākusi pie šī secinājuma, konstatējot, ka tās rīcībā ir "apakšlietas", kas numurētas no 1 līdz 65, un ka 71. "apakšlieta" ietver paziņojumu par iebildumiem.

255 Savos 2005. gada 18. novembra apsvērumos Komisija ir norādījusi, ka ir "maz ticams, ka neatrodamās lietas ietvertu attaisnojošus dokumentus". Tiesas sēdē, lūgta precizēt šī teikuma nozīmi, tā norādīja, ka ir "domājams", ka šīs "apakšlietas" neietver attaisnojošus dokumentus un ka no "statistikas" viedokļa tās nevarēja būt noderīgas prasītājas aizstāvībai.

256 No šīm atbildēm izriet, ka Komisija nespēj droši identificēt katra 66.–70. "apakšlietu" veidojošā dokumenta autoru, raksturu un saturu.

257 Tādējādi ir jāpārliecinās, vai prasītājai bija iespēja pārbaudīt visus izmeklēšanas lietas materiālos esošos dokumentus, kas var attiekties uz tās aizstāvību, un gadījumā, ja tas tā nebūtu bijis, vai tiesību uz piekļuvi lietas materiāliem pārkāpums bija tik nopietns, ka tas šai procesuālajai garantijai atņēma tās jēgu. Saskaņā ar judikatūru tiesības uz piekļuvi lietas materiāliem ietilpst procesuālajās garantijās, kuras vērstas uz tiesību uz aizstāvību aizsardzību (iepriekš 17. punktā minētais spriedums lietā *Solvay* I, 59. punkts), un tiesību uz piekļuvi Komisijas lietas materiāliem pārkāpums procesa laikā pirms lēmuma pieņemšanas principā var būt pamats šī lēmuma atcelšanai, ja ir pārkāptas attiecīgā uzņēmuma tiesības uz aizstāvību (iepriekš 251. punktā minētais spriedums lietā *Corus UK*/Komisija, 127. punkts).

258 Šajā sakarā ir jāpārbauda, vai ir pārkāptas prasītājas tiesības uz aizstāvību attiecībā uz paziņojumā par iebildumiem un apstrīdētajā lēmumā pret prasītāju izvirzītajiem iebildumiem.

259 Saskaņā ar judikatūru tiesību uz aizstāvību pārkāpums ir jāpārbauda atkarībā no katras lietas īpašajiem apstākļiem tiktāl, ciktāl tas būtībā ir atkarīgs no iebildumiem, ko Komisija ir izvirzījusi, lai pierādītu attiecīgajam uzņēmumam pārmesto pārkāpumu (iepriekš 224. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./ Komisija, 127. punkts). Tādējādi ir jāveic materiālo iebildumu, ko Komisija ir izvirzījusi paziņojumā par iebildumiem un apstrīdētajā lēmumā, koncentrēta izvērtēšana (iepriekš 17. punktā minētais spriedums lietā *Solvay* I, 60. punkts).

260 Ir arī jāpārbauda, vai ir pārkāptas tiesības uz aizstāvību, ņemot vērā argumentus, ko attiecīgais uzņēmums ir konkrēti izvirzījis pret apstrīdēto lēmumu (šajā sakarā skat. iepriekš 17. punktā minēto spriedumu lietā *ICI II*, 59. punkts).

261 Šajā lietā šīs prasības ietvaros Vispārējā tiesa ir pārbaudījusi prasītājas argumentāciju par apstrīdētajā lēmumā ietvertajiem materiālajiem iebildumiem un ir secinājusi, ka visi prasītājas izvirzītie pamati ir jānoraida.

262 Tā kā prasītāja prasības pieteikumā nav izvirzījusi nevienu argumentu, lai apstrīdētu apstrīdētajā lēmumā Komisijas minēto vienošanos, nav nekādu norāžu, kas liktu prezumēt, ka prasītāja iztrūkstošajās apakšlietās būtu varējusi atklāt dokumentus, kas tai ļautu apstrīdēt Komisijas secinājumus. Turklāt, ja prasītāja nebūtu noslēgusi apstrīdētajā lēmumā minēto vienošanos, tā uz to būtu varējusi atsaukties prasības pieteikumā, pat nepastāvot piekļuvei visiem lietas materiāliem. Visbeidzot, attiecībā uz prasītājas argumentu par to, ka neesot pastāvējusi vispārēja politika sodas tirgus kontrolei, jāatgādina — kā iepriekš jau norādīts 215. punktā — ka tāda vienošanās par garantiju kā šajā lietā pēc definīcijas var izjaukt tirdzniecības plūsmu parasto virzību, kas tām citādi būtu.

263 Tādējādi jāsecina, ka nav ticis pierādīts, ka prasītājai nebija iespējas pārbaudīt visus izmeklēšanas lietas materiālos esošos dokumentus, ko varēja izmantot aizstāvībai. Pat ja prasītājai nebija piekļuves visiem izmeklēšanas lietas materiālos esošajiem

dokumentiem, šis apstāklis tai šajā lietā neliedza nodrošināt savu aizstāvību attiecībā uz materiālajiem iebildumiem, ko Komisija izvirzījusi paziņojumā par iebildumiem un apstrīdētajā lēmumā.

264 Līdz ar to šīs lietas apstākļos apstrīdētais lēmums nav jāatceļ tāpēc, ka piecas "apakšlietas", kurām prasītājai nekad nav bijis piekļuves, ir pazudušas no lietas materiāliem. Tādējādi ceturtā pamata otrā daļa ir jānoraida, un līdz ar to ir jānoraida viss ceturtais pamats.

2. *Prasījumi par naudas soda atcelšanu vai samazināšanu*

265 Prasītājas prasījumi, kas vērsti uz naudas soda atcelšanu vai samazināšanu, būtībā ir iedalīti piecos pamatos par, pirmkārt, kļūdainu pārkāpuma smaguma vērtējumu, otrkārt, kļūdainu pārkāpuma ilguma vērtējumu, treškārt, to, ka Komisija kļūdaini atsaukusies uz atbildību pastiprinošiem apstākļiem, ceturtkārt, atbildību mīkstinošu apstākļu pastāvēšanu un, piektkārt, naudas soda nesamērīgo apmēru, it īpaši, ņemot vērā laika termiņa izbeigšanos.

Par pirmo pamatu — par kļūdainu pārkāpuma smaguma vērtējumu

Lietas dalībnieku argumenti

266 Prasītāja apgalvo, ka Komisijai jāievēro Pamatnostādnes sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta

5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā — "Pamatnostādnes naudas soda noteikšanai"). Tomēr attiecībā uz šīs lietas faktiem pirms Pamatnostādņu pieņemšanas Komisijai principā neesot bijis pienākuma tās ievērot, izņemot divus nosacījumus: pirmkārt, ja šajās pamatnostādnēs tiek pārņemti Komisijas praksē iedibinātie principi un, otrkārt, ja ar tām tiek mīkstināta Komisijas politika attiecībā uz naudas soda apmēra noteikšanu.

267 Attiecībā uz pārkāpuma smagumu Komisija neesot paskaidrojusi, kādā mērā apgalvoto vienošanos veido vienošanās par tirgus sadali, jo šī kvalifikācija pirmo un vienīgo reizi parādās apstrīdētā lēmuma 62. apsvērumā. Turklāt Komisija neesot ņēmusi vērā nebūtisko daudzumu, uz kuru attiecās apgalvotā vienošanās. Visbeidzot, Komisija neesot ne pamatojusi, ne pierādījusi, ka vienošanās esot īstenota ļoti stingrā slepenībā.

268 Komisija apstrīd prasītājas izvirzītos argumentus.

Vispārējās tiesas vērtējums

269 Ievadam jāatgādina, ka, lai gan Komisijai ir rīcības brīvība, nosakot katra naudas soda apmēru, un tai nav pienākuma izmantot matemātisku formulu, Vispārējai tiesai saskaņā ar Regulas Nr. 17 17. pantu ir neierobežota jurisdikcija EKL 229. panta nozīmē pārskatīt lēmumus, ar ko Komisija ir noteikusi naudas sodu, un līdz ar to tā uzlikto naudas sodu var atcelt, samazināt vai palielināt (Pirmās instances tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedums apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1181. lpp., 165. punkts, un iepriekš 208. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *FNCBV* u.c./Komisija, 358. punkts).

270 Pirmkārt, attiecībā uz Pamatnostādņu naudas soda noteikšanai piemērošanu jāatgādina, ka, tā kā Lēmums 91/298 tika atcelts procesuālo normu pārkāpuma dēļ, Komisijai bija tiesības pieņemt jaunu lēmumu, neuzsākot jaunu administratīvo procesu.

271 Tā kā apstrīdētā lēmuma saturs ir gandrīz identisks Lēmuma 91/298 saturam un šie abi lēmumi balstīti uz to pašu pamatojumu, attiecībā uz naudas soda apmēra noteikšanu apstrīdētajam lēmumam ir piemērojami noteikumi, kas bija spēkā Lēmuma 91/298 pieņemšanas laikā.

272 Komisija atsāka procesu stadijā, kurā procesuālā kļūda bija tikusi pieļauta, un pieņēma jaunu lēmumu, neveikdama jaunu lietas novērtēšanu, ņemot vērā noteikumus, kas nepastāvēja Lēmuma 91/298 pieņemšanas laikā. Jauna lēmuma pieņemšana šādā gadījumā izslēdz pēc pirmā lēmuma pieņemšanas pieņemtu pamatnostādņu piemērošanu.

273 Tādējādi Pamatnostādnes naudas soda noteikšanai šai lietā nav piemērojamas.

274 Otrkārt, jāatzīmē, ka Komisija uzskatīja, ka prasītājai pārmestais pārkāpums, proti, ar *CFK* noslēgtā vienošanās, bija nopietns (apstrīdētā lēmuma 62. apsvērums).

275 Šajā sakarā jāatgādina, ka atbilstoši judikatūrai naudas sodu apmēra līmenis jānosaka dažāds atkarībā no pārkāpuma izdarīšanas apstākļiem un pārkāpuma smaguma, un

pārkāpuma smaguma novērtēšana naudas soda apmēra noteikšanas mērķiem jāveic, it īpaši ņemot vērā radītos konkurences ierobežojumus (skat. Pirmās instances tiesas 1994. gada 23. februāra spriedumu apvienotajās lietās T-39/92 un T-40/92 *CB* un *Europay*/Komisija, *Recueil*, II-49. lpp., 143. punkts un tajā minētā judikatūra).

276 Šajā lietā ir jāuzskata, ka prasītājai pārmestā prakse pelnīja vismaz Komisijas izmantoto "nopietna" pārkāpuma kvalifikāciju.

277 Attiecīgā vienošanās paredzēja ierobežot konkurenci Vācijas tirgū, garantējot *CFK* noteikta daudzuma kalcinētās sodas iegādi, lai saglabātu cenu līmeni.

278 Apstrīdētā lēmuma 58. apsvērumā, kura saturu prasītāja nav apstrīdējusi, attiecīgās vienošanās mērķis ir aprakstīts šādi:

"Tās mērķis acīmredzami bija nodrošināt tirgus mākslīgu stabilitāti. Apmaiņai pret darbību cenu jautājumā, kas, pēc *Solvay* domam, neradīja zaudējumus, *CFK* tika garantēta minimālā Vācijas tirgus daļa. Izņemot no tirgus daudzumu, ko *CFK* nevarēja pārdot, *Solvay* panāca, ka cenu līmenis nevarēja pazemināties konkurences rezultātā. No izņemtajiem dokumentiem izriet, ka vienošanās tika īstenota un sasniedza savu mērķi. Šādas klasiskas "karteļa" veida vienošanās pēc sava rakstura ierobežo konkurenci [EKL] 81. panta 1. punkta izpratnē."

279 Tādējādi pretēji prasītājas apgalvotajam runa ir par vienošanos par tirgus sadali tajā ziņā, ka attiecīgie uzņēmumi vienojās par *CFK* izstrādājumu laišanas Vācijas tirgū regulēšanu.

280 Šāda veida aizliegtas vienošanas ir to aizliegto vienošanos starpā, kas EKL 81. panta 1. punkta c) apakšpunktā *expressis verbis* atzītas par nesaderīgām ar kopējo tirgu. Judikatūrā šāds nolīgums ir kvalificēts kā acīmredzams konkurences ierobežojums (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 1998. gada 15. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-374/94, T-375/94, T-384/94 un T-388/94 *European Night Services* u.c./Komisija, *Recueil*, II-3141. lpp., 136. punkts, un 2005. gada 27. jūlija spriedumu apvienotajās lietās no T-49/02 līdz T-51/02 *Brasserie nationale* u.c./Komisija, Krājums, II-3033. lpp., 173. punkts).

281 Treškārt, attiecībā uz argumentu par nebūtisku daudzumu, uz kādu attiecās vienošanās, jāatgādina, ka šis arguments jau ir ticis izskatīts un ka tas tika noraidīts (skat. iepriekš 218. un 219. punktu).

282 Ceturtkārt, attiecībā uz argumentu par slepenības neesamību, īstenojot vienošanos, jāatzīmē, ka apstrīdētā lēmuma 47. apsvērumā norādīts:

"1989. gada 14. martā notika sanāksme, kurā piedalījās *CFK* un tās mātes sabiedrības *Kali & Salz*, no vienas puses, un *Deutsche Solvay Werke* (*DSW*) [proti, prasītājas meitas sabiedrības], no otras puses, augsta līmeņa pārstāvji. Zīmīgi ir tas, ka nav nekāda oficiāla šīs sanāksmes protokola. Ne *CFK*, ne *Kali & Salz* netika atrastas nekādas tā pēdas. Tomēr pie *DSW* tika izņemtas īsas ar roku rakstītas piezīmes par šo tikšanos."

283 Savā prasības pieteikumā prasītāja būtībā apgalvo, ka Komisija neesot "ne pamatojusi, ne pierādījusi", ka strīdīgā vienošanās tikusi īstenota ļoti stingrā slepenībā. Komisija savukārt atsaucas uz jebkāda oficiāla protokola neesamību, neraugoties uz pie *DSW* izņemto piezīmi.

284 Tomēr tikai tas apstāklis vien, ka nepastāv oficiāls protokols, neļauj uzskatīt, ka vienošanās tikusi īstenota ļoti stingrā slepenībā, jo, kā atzīst Komisija, prasītājas meitas sabiedrība bija izveidojusi iekšējas piezīmes par šo tikšanos.

285 Tādējādi Komisija, novērtējot pārkāpuma smagumu, nevarēja ņemt vērā strīdīgās vienošanās slepeno raksturu.

286 Tomēr, ņemot vērā, ka strīdīgā vienošanās ir kliedzošs konkurences ierobežojums, Komisija prasītājas izdarīto pārkāpumu katrā ziņā varēja kvalificēt kā nopietnu.

287 Tādējādi pirmais pamats ir jānoraida.

Par otro pamatu — par kļūdainu pārkāpuma ilguma vērtējumu

Lietas dalībnieku argumenti

288 Pēc prasītājas domām, Komisija nekādā veidā nav pierādījusi, ka 1990. gadā būtu bijusi paredzēta jel kāda apjoma garantija. Tādējādi, pieņemot, ka pārkāpums būtu pierādīts, tā ilgums būtu jāsamazina vismaz par vienu ceturtdaļu.

289 Komisija atbild, ka prasītājai un *CFK* 1990. gada 14. martā adresētajā paziņojumā par iebildumiem tika norādīts, ka pārkāpums ir turpinājies "līdz šim brīdim". Tā apgalvo, ka tādējādi tā attiecīgajiem uzņēmumiem sniedza iespēju izteikt to viedokli par pārkāpuma ilgumu. Taču savās atbildēs uz paziņojumu par iebildumiem prasītāja un *CFK* vienīgi noliedza vienošanās pastāvēšanu, nepaužot nekādu nostāju jautājumā par tās ilgumu un nesniedzot nekādu informāciju, kas Komisijai ļautu uzskatīt, ka pārkāpums ir beidzies.

290 Komisija apgalvo, ka, ņemot vērā prasītājas un *CFK* atbildēs uz iebildumiem izteikto argumentu apšaubāmību, tai bija pamats uzskatīt, ka pārkāpums ir turpinājies 1990. gadā. Šajā sakarā Komisija atsaucas uz ģenerāladvokāta sera Gordona Slinna [*Sir Gordon Slyn*] secinājumiem apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, kurā Tiesas spriedums tika pasludināts 1983. gada 7. jūnijā (*Recueil*, 1825. un 1914. lpp.), saskaņā ar kuriem tika norādīts, ka, sākot no brīža, kad ir pierādīta aizliegtas vienošanās pastāvēšana, tiek prezumēta šīs aizliegtās vienošanās turpināšanās, līdz tiek pierādīts pretējais. Šajā lietā Komisija apgalvo, ka tā pamatojās uz īpašiem apstākļiem, kas nav saistīti ar pašas vienošanās raksturu, bet gan ar attiecīgo uzņēmumu sniegtajiem paskaidrojumiem par vienošanās pastāvēšanu.

291 Visbeidzot, Komisija apgalvo, ka prasītāja vienkārši apgalvo, ka Komisija neesot pierādījusi, ka 1990. gadā būtu tikusi dota daudzuma garantija, nenorādot, kad pārkāpums ir beidzies. Komisija atzīmē, ka 1989. gadā šāda garantija tika dota un ka daudzums bija pieaudzis strukturālās politikas ietvaros, nevis saistībā ar precīzām piegādēm.

Vispārējās tiesas vērtējums

292 Ievadam jāatzīmē, ka prasītāja apstrīd pārkāpuma beigu datumu, bet neapstrīd pārkāpuma sākuma datumu, kas apstrīdētā lēmuma lemjošajā daļā noteikts kā "aptuveni 1987. gads".

293 Atbilstoši Pirmās instances tiesa judikatūrai, lai aprēķinātu pārkāpuma, kurš rada konkurences ierobežojumus, ilgumu, jānoskaidro tikai laika posms, kurā šī vienošanās bija spēkā, proti, laika posms no tās noslēgšanas dienas līdz dienai, kad tā tika izbeigta (iepriekš 71. punktā minētais spriedums lietā *CMA CGM* u.c./Komisija, 280. punkts).

294 Pārkāpuma ilgums ir apstāklis, kas veido pārkāpuma jēdzienu atbilstoši EKL 81. panta 1. punktam, kas ir apstāklis, kas galvenokārt ir jāpierāda Komisijai. Šajā ziņā judikatūrā ir izvirzīta prasība, ka tādu pierādījumu neesamības gadījumā, kas tieši apstiprina pārkāpuma ilgumu, Komisijai jābalstās vismaz uz pierādījumiem, kas ir pietiekami saistīti laikā, lai varētu saprātīgi pieņemt, ka šis pārkāpums ir veikts nepārtraukti laikā starp diviem precīziem datumiem (Pirmās instances tiesas 1994. gada 7. jūlija spriedums lietā T-43/92 *Dunlop Slazenger*/Komisija, *Recueil*, II-441. lpp., 79. punkts, un 2006. gada 16. novembra spriedums lietā T-120/04 *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, Krājums, II-4441. lpp., 51. punkts).

295 Šāds pierādīšanas pienākuma sadalījums var mainīties atkarībā no tā, vai viena lietas dalībnieka izvirzītie faktiskie apstākļi var likt otram lietas dalībniekam sniegt skaidrojumu vai pamatojumu, ko neizdarot, var secināt, ka pierādīšanas pienākums ir izpildīts (iepriekš 294. punktā minētais spriedums lietā *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, 53. punkts; šajā sakarā skat. arī iepriekš 224. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 79. punkts).

296 Šajā lietā apstrīdētā lēmuma 1. pantā Komisija ir norādījusi, prasītāja ir pārkāpusi EKL 81. pantu, "kopš aptuveni 1987. gada un līdz šim brīdim būdama vienošanās par tirgus sadali dalībniece". Turklāt apstrīdētā lēmuma 60. apsvērumā tā atsaucas uz laika posmu "kopš aptuveni 1986. gada līdz 1990. gada beigām".

297 Savukārt apstrīdētā lēmuma otrajā apsvērumā Komisija ir atzīmējusi, "ka kopš nezināma datuma aptuveni 1987. gadā līdz vismaz 1989. gadam *Solvay* un *CFK* bija

tādas vienošanās par saskaņotām un [EKL] 81. pantam pretrunā esošām darbībām dalībnieces, saskaņā ar kuru 1987., 1988. un 1989. gadā attiecībā uz katru gadu *Solvay* garantēja *CFK* minimālo pārdošanas apjomu".

298 Tādējādi jāatzīst, ka apstrīdētajā lēmumā attiecībā uz pārkāpuma beigām ir pretrunīgi elementi.

299 Turklāt apstrīdētā lēmuma rindkopā par garantijas piešķiršanu (42.–48. apsvērums) skaitliski dati ir minēti tikai līdz 1989. gadam un 1990. gads rindkopā par pārkāpuma ilgumu nav minēts (63.–66. apsvērums).

300 Komisija, atsaukdamās uz ģenerāladvokāta sera Gordona Slinna secinājumiem iepriekš 290. punktā minētajās apvienotajās lietās, kurās pasludināts spriedums *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, apgalvo, ka, tā kā tā ir pierādījusi, ka pārkāpums ir izdarīts, pastāvot prezumpcija par tā turpināšanos un šajā lietā prasītājai esot bijis jāpierāda, ka 1990. gadā vienošanās vairs netika piemērota.

301 Tomēr jāuzsver — kā iepriekš atzīmēts —, ka Komisijas uzskats par to, ka attiecīgā vienošanās pastāvēja līdz pat 1990. gada beigām, parādās vienīgi apstrīdētā lēmuma rezolutīvajā daļā un 60. apsvērumā, atsaucoties uz Komisijas secinājumiem par EKL 81. panta pārkāpumu, un tam nav ne mazākā pamatojuma ne apsvērumos par vienošanās kvalifikāciju (apstrīdētā lēmuma 53.–59. apsvērums), ne apsvērumos par vienošanās ilgumu (apstrīdētā lēmuma 63.–66. apsvērums). Šādos apstākļos, ņemot vērā pretrunas apstrīdētajā lēmumā ietvertajos apsvērumos attiecībā uz pārkāpuma beigām, Komisijas pieminētā prezumpcija šajā lietā nevar tikt piemērota, lai gan prasītāja nav izvirzījusi nekādus faktus, kas liecinātu par to, ka aizliegtā vienošanās 1989. gada beigās bija beigusi pastāvēt.

302 Pat pieņemot, ka varētu rasties īpaši apstākļi, kuros pierādīšanas pienākums attiecībā uz pārkāpuma ilgumu varētu tikt apvērsts (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2000. gada 15. marta spriedumu apvienotajās lietās T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95 *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, *Recueil*, II-491. lpp., 2801.–2804. punkts), no tā neizriet, ka Komisija lēmumā, ar kuru tiek konstatēts EKL 81. panta 1. punkta pārkāpums, varētu atteikties pamatotā veidā minēt pārkāpuma ilgumu un vajadzības gadījumā sniegt tās rīcībā esošo informāciju par pārkāpuma ilgumu.

303 No visa iepriekš minētā izriet, ka Komisija, kurai galvenokārt bija pierādīšanas pienākums, nav pierādījusi, ka pārkāpums turpinājās līdz 1990. gada beigām.

304 Tādējādi jāuzskata, ka strīdīgais pārkāpums turpinājās no 1987. līdz 1989. gadam, nevis no 1987. līdz 1990. gadam. Līdz ar to apstrīdētā lēmuma 1. pants ir jāatceļ tiktāl, ciktāl tajā atzīts, ka prasītāja ir pārkāpusi EKL 81. panta noteikumus, kopš aptuveni 1987. gada līdz vismaz 1990. gada beigām būdama vienošanās par tirgu sadali dalībniece.

305 Šādos apstākļos apstrīdētais lēmums ir jāgroza, samazinot prasītājai uzlikto naudas sodu par 25 %.

306 Tādējādi naudas soda apmērs jāsamazina par EUR 750 000.

Par trešo pamatu — par to, ka Komisija esot kļūdaini atsaukusies uz atbildību pastiprinošiem apstākļiem

Lietas dalībnieku argumenti

307 Pēc prasītājas domām, Komisija neesot ne motivējusi, ne pamatojusi, kāpēc prasītāja attiecīgajā tirgū esot dominējošā stāvoklī, un tādējādi šī kvalifikācija esot jānoraida.

308 Turklāt apstrīdētajā lēmumā neesot pierādīts, ka apgalvotais pārkāpums ir izdarīts tīši.

309 Komisija apgalvo, ka apstrīdētā lēmuma 18. un 22. apsvērumā tā ir pieminējusi, ka prasītājai bija dominējošs stāvoklis, jo tā bija galvenais ražotājs Vācijā un Kopienā ar tirgus daļu attiecīgi 52 % un 60 % apmērā. Pēc Komisijas domām, šis pamatojums jāvērtē, ņemot vērā tajā pašā dienā pieņemto Lēmumu 91/299.

310 Turklāt apstrīdētajā lēmumā esot minēts pārkāpuma tīšais raksturs. No 58. apsvēruma izrietot, ka dalībnieces pilnībā apzinājās, ka tās ir vienošanās, ar kuru tiek ierobežota konkurence tirgū, dalībnieces.

Vispārējās tiesas vērtējums

311 Ievadam jāatzīmē, ka atbilstoši apstrīdētā lēmuma 64. apsvērumam:

"Nosakot katram ražotājam uzliekamā naudas soda apjomu, Komisija ņēma vērā *Solvay* kā galvenā ražotāja Vācijā un Kopienā dominējošo stāvokli. *Solvay* uzskatīja, ka, to ņemot vērā, tā bija īpaši atbildīga par tirgus "stabilitātes" nodrošināšanu. *CFK* bija salīdzinoši nenozīmīgs sodas ražotājs, bet brīvprātīgi piedalījās slepenajā norunā."

312 Turklāt apstrīdētā lēmuma 65. apsvērumā ir norādīts:

"Pārkāpums tika izdarīts ar nodomu, un abām tā dalībniecēm bija pilnībā jāapzinās to vienošanos acīmredzamā neatbilstība Kopienu tiesībām."

313 Attiecībā uz prasītājas argumentu, ka Komisija neesot pamatojusi, kāpēc tā prasītājas stāvokli attiecīgajā tirgū kvalificējusi par dominējošu, jāatzīmē šādi.

314 Saskaņā ar judikatūru dominējošā stāvokļa jēdziens nozīmē ekonomiskās jaudas situāciju, kas struktūrai, kura tajā atrodas, sniedz varu radīt šķēršļus efektīvai konkurencei attiecīgajā tirgū, lielā mērā radot tai iespēju rīkoties neatkarīgi no tās konkurentiem, klientiem un galu galā — patērētājiem. Neatkarīgi no tā, vai tā ir

individuāla vai kolektīva struktūra, struktūrai, kurai ir vairāk nekā 50 % tirgus daļu, var būt šāda neatkarība (Pirmās instances tiesas 2003. gada 30. septembra spriedums apvienotajās lietās T-191/98 un no T-212/98 līdz T-214/98 *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, *Recueil*, II-3275. lpp., 931. un 932. punkts).

315 Apstrīdētajā lēmumā Komisija ir norādījusi, ka "prasītāja bija galvenais ražotājs ar gandrīz 60 % tirgus daļu no visas Kopienas tirgus" (18. apsvērums) un ka tās tirgus daļa "Vācijā bija 52 %" (22. apsvērums).

316 Tādējādi iebildums par to, ka apstrīdētajā lēmumā neesot pamatojuma attiecībā uz prasītājas dominējošo stāvokli, ir jānoraida.

317 Turpinājumā, pieņemot, ka prasītāja izvirza materiālu pamatu par dominējošā stāvokļa neesamību, tas ir nepieņemams. Prasītāja ir vienīgi norādījusi šādi:

"[Tā] [Vispārējai] tiesai norāda uz argumentiem prasītājas šai pašā dienā iesniegtajā prasībā, kas vērsta pret lēmumu lietā atbilstoši EKL 82. pantam, jautājumā par to, ka prasītājai attiecīgajos kalcinētās sodas tirgos nebija dominējoša stāvokļa. Prasītāja šim prasības pieteikumam pievieno minētās prasības attiecīgās lappuses."

318 Saskaņā ar [Pirmās instances] tiesas judikatūru nolūkā nodrošināt tiesisko drošību un pareizu tiesvedību, lai prasība būtu pieņemama, svarīgākajiem faktiskajiem un tiesību apstākļiem, ar kuriem prasība pamatota, vismaz īsumā jāizriet saskaņotā un saprotamā veidā no paša prasības pieteikuma teksta. Kaut arī šo tekstu noteiktos jautājumos var pamatot un papildināt, atsaucoties uz konkrētām vietām tam pievienotajos materiālos, vispārēja atsauce uz citiem dokumentiem, pat ja tie ir pievienoti prasības pieteikumam,

nevar kompensēt būtisko pieteikuma neesamību prasības pieteikumā. Turklāt Vispārējai tiesai nav pienākuma pielikumos meklēt un identificēt pamatus un argumentus, ko tā varētu uzskatīt par tādiem, kuri veido prasības pamatojumu, jo pielikumi izmantojami vienīgi pārbaudes veikšanas un tehniskos nolūkos. Šī reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunkta interpretācija attiecas arī uz replikas pieņemamības nosacījumiem, kas atbilstoši šī paša Reglamenta 47. panta 1. punktam domāta prasības pieteikuma papildināšanai (iepriekš 25. punktā minētais Pirmās instances tiesas spriedums apvienotajās lietās *PVC II*, 39. un 40. punkts).

319 Attiecībā uz prasītājas argumentu, ka apstrīdētajā lēmumā neesot pierādīts, ka apgalvotais pārkāpums ir izdarīts ar nodomu, un tas šajā jautājumā neesot pamatots, jāmin šādi apsvērumi.

320 Pastāvīgajā judikatūrā ir noteikts, ka — lai EK līguma konkurences normu pārkāpumu varētu uzskatīt par tādu, kas izdarīts ar nodomu, — nav nepieciešams, lai uzņēmums apzinātos, ka ierobežo konkurenci, bet pietiek ar to, ka tas nevarēja nezināt, ka konkrētās rīcības mērķis bija konkurences ierobežošana, un nav svarīgi, vai uzņēmums apzinājās, ka pārkāpj EKL 81. pantu (skat. iepriekš 280. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Brasserie nationale* u.c./Komisija, 155. punkts un tajā minētā judikatūra).

321 Ņemot vērā šo judikatūru un, tā kā pastāvēja vienošanās par tirgus sadali, prasītāja nevarēja nezināt, ka strīdīgās vienošanās mērķis bija konkurences ierobežošana, un tādējādi pārkāpums tika izdarīts ar nodomu.

322 Turklāt jāatzīst, ka apstrīdētais lēmums šajā jautājumā ir pietiekami pamatots. Apstrīdētā lēmuma 57. un 58. apsvērumā Komisija ir atzinusi, ka strīdīgās vienošanās mērķis bija konkurences ierobežošana un ka "tās mērķis bija radīt tirgū mākslīgu stabilitāti". Turklāt 65. apsvērumā tā ir norādījusi, ka abām dalībniecēm bija pilnībā jāapzinās to vienošanos acīmredzamā neatbilstība Kopienu tiesībām.

323 Tādējādi Komisija apstrīdēto lēmumu ir tiesiski pietiekami pamatojusi.

324 Jāpiebilst, ka ir izslēgts, ka prasītāja būtu varējusi iztrūkstošajās apakšlietās atrast tās aizstāvībai šajos jautājumos noderīgus faktus.

325 Pirmkārt, tā kā prasītājas dominējošā stāvokļa pastāvēšana tika konstatēta, galvenokārt pamatojoties uz tās tirgus daļu, nekas neļauj prezumēt, ka prasītāja iztrūkstošajās apakšlietās būtu varējusi atklāt dokumentus, kas liktu apšaubīt secinājumu, ka tā bija dominējošā stāvoklī kalcinētās sodas tirgū (šajā sakarā skat. iepriekš 17. punktā minēto spriedumu lietā *ICI II*, 61. punkts).

326 Turklāt attiecībā uz apstākli, ka pārkāpums tika izdarīts ar nodomu, ir izslēgts, ka prasītāja pazudušajās apakšlietās būtu varējusi atklāt tās aizstāvībai noderīgus dokumentus, ņemot vērā, ka nav nepieciešams, lai attiecīgais uzņēmums apzinātos, ka pārkāpj EKL 81. pantu.

327 Tādējādi trešais pamats jānoraida.

Par ceturto pamatu — par atbildību mīkstinošu apstākļu pastāvēšanu

328 Ceturtais pamats ir iedalāms divās daļās attiecīgi par prasītājas sadarbību ar Komisiju un ietekmes uz konkurenci neesamību.

Par pirmo daļu — par prasītājas sadarbību ar Komisiju

329 Prasītāja apgalvo, ka tā ir sadarbojusies ar Komisiju izmeklēšanas laikā gan Komisijas vizīšu prasītājas telpās laikā, gan atbildot uz informācijas pieprasījumiem.

330 Atbilstoši Regulas Nr. 17 11. pantam ar nosaukumu "Informācijas pieprasījumi":

"4. Pieprasīto informāciju sniedz uzņēmumu īpašnieki vai viņu pārstāvji un — juridisku personu, uzņēmējsabiedrību vai apvienību, kam nav juridiskas personas statusa, gadījumā — personas, kas tiesīgas tās pārstāvēt saskaņā ar likumu vai statūtiem.

5. Ja uzņēmums vai uzņēmumu apvienība nav iesniegusi pieprasīto informāciju Komisijas noteiktajā termiņā vai sniegusi nepilnīgas ziņas, Komisija ar lēmumu pieprasa sniegt informāciju. Lēmumā precizē, kāda informācija nepieciešama, nosaka atbilstošu termiņu, kurā tā sniedzama, un norāda 15. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 16. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētos sodus un tiesības lēmumu pārbaudīt Tiesā."

331 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru sadarbība izmeklēšanā, kas nepārsniedz Regulas Nr. 17 11. panta 4. un 5. punktā noteiktos uzņēmumu pienākumus, nevar būt pamats samazināt naudas sodu (Pirmās instances tiesas 1992. gada 10. marta spriedums lietā T-12/89 *Solvay*/Komisija, *Recueil*, II-907. lpp., 341. un 342. punkts, un 2005. gada 18. jūlija spriedums lietā T-241/01 *Scandinavian Airlines System*/Komisija, Krājums, II-2917. lpp., 218. punkts). Savukārt šāds samazinājums ir pamatots, ja uzņēmums ir sniedzis informāciju, kas pārsniedz informāciju, kuras sniegšanu Komisija var pieprasīt saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. pantu (Pirmās instances tiesas 2003. gada 9. jūlija spriedums lietā T-230/00 *Daesang* un *Sewon Europe*/Komisija, *Recueil*, II-2733. lpp., 137. punkts).

332 Šajā lietā prasītāja vienīgi apgalvo, ka tā ir atbildējusi uz tai adresētajiem informācijas pieprasījumiem. Tā kā šāda rīcība ietilpst prasītājas pienākumos, tā nevar būt atbildību mīkstinošs apstāklis.

333 Attiecībā uz apgalvoto prasītājas sadarbību ar Komisiju tās telpu apmeklējumu laikā jāatzīmē, ka arī šī rīcība ietilpst prasītājas pienākumos un nevar būt atbildību mīkstinošs apstāklis.

334 Tādējādi ceturtā pamata pirmā daļa ir jānoraida.

Par otro daļu — par ietekmes uz konkurenci neesamību

335 Prasītāja apgalvo, ka Komisijai bija jāņem vērā apgalvotās vienošanās ietekmes uz konkurenci neesamība, ņemot vērā nebūtiskos daudzumus, par kuriem bija runa.

336 Šajā sakarā ir pietiekami atgādināt, ka vienošanās starp prasītāju un *CFK*, kas 1987. gadā pārstāvēja 16,57 % Vācijas tirgus, nevar tikt uzskatīta par tādu, kas attiektos uz nebūtiskiem daudzumiem (skat. iepriekš 218. un 219. punktu).

337 Tādējādi prasītājas arguments, kam trūkst faktiska pamata, ir jānoraida.

338 Tādējādi ceturtā pamata otrā daļa ir jānoraida, un līdz ar to ir jānoraida ceturtais pamats.

Par piekto pamatu — par naudas soda nesamērīgo apmēru, it īpaši ņemot vērā laika termiņa izbeigšanos

339 Saskaņā ar prasītājas teikto Komisijai būtu bijis jāņem vērā, ka kopš apgalvotā pārkāpuma ir pagājuši vairāk nekā vienpadsmit gadi. Prasītāja prāto, kāda ir naudas soda sodošās un preventīvās iedarbības "pašreizējā nozīme", ja prasītāja ir pielāgojusi savu tirdzniecības politiku Komisijas prasībām. Prasītāja arī nesaskata, kā varētu tikt pamatota naudas soda preventīvā iedarbība attiecībā pret trešajiem uzņēmumiem.

340 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Komisija pamatoti ir uzskatījusi, ka prasītājai pārmestais pārkāpums bija "nopietns". Apstrīdētā lēmuma 62. apsvērumā tā tostarp ir norādījusi, ka vienošanās par tirgus sadali pēc sava rakstura ir būtiski konkurences ierobežojumi un ka šajā lietā puses bija ierobežojušas konkurenci savā starpā ar mākslīgas tirgus stabilitātes apstākļu radīšanai domāta mehānisma palīdzību.

341 Tādējādi Komisija pamatoti varēja prasītājai uzlikt naudas sodu.

342 Tīri norādei vien ir jāatzīmē, ka Pamatnostādnēs naudas soda noteikšanai, pat ja tās nav piemērojamas šajā lietā, ir paredzēts, ka "smagiem" pārkāpumiem iespējamais pamatapmērs naudas soda aprēķināšanai ir no viena līdz divdesmit miljoniem EUR.

343 Attiecībā uz laika termiņa izbeigšanos no pirmā pamata analīzes izriet, ka šajā lietā Komisija ir ievērojusi Regulas Nr. 2988/74 noteikumus, kā arī saprātīga termiņa principu. Tādējādi Komisijai nevar pārmest kavēšanos ar apstrīdētā lēmuma pieņemšanu.

344 No judikatūras izriet, ka, nosakot naudas sodu par konkurences tiesību pārkāpumu apmēru, Komisijai ir jāņem vērā ne tikai pārkāpuma smagums un īpašie apstākļi, kādi pastāv attiecīgajā gadījumā, bet arī apstākļi, kādos minētais pārkāpums ticis izdarīts, un jānodrošina savas darbības preventīvais raksturs, galvenokārt saistībā ar tāda veida pārkāpumiem, kas īpaši traucē sasniegt Kopienas mērķus (iepriekš 290. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, 106. punkts, un Pirmās instances tiesas 2006. gada 5. aprīļa spriedums lietā T-279/02 *Degussa*/Komisija, Krājums, II-897. lpp., 272. punkts).

345 Tādējādi naudas sods, pat ja tas no jauna tiek uzlikts pēc zināma laika, nezaudē savu sodošo un preventīvo raksturu, ja ir pierādīts, ka attiecīgais uzņēmums ir pārkāpis konkurences tiesības, it īpaši, kā šajā lietā, izdarot nopietnu pārkāpumu.

346 Tādējādi piektais pamats ir jānoraida.

347 Rezultātā apstrīdētais lēmums ir jāatceļ tiktāl, ciktāl tajā kļūdaini noteikts, ka pārkāpums tika izdarīts laikā no 1987. gada līdz aptuveni 1990. gada beigām.

348 Tādējādi prasītājai uzliktā naudas soda lielums jānosaka EUR 2,25 miljonu apmērā.

Par tiesāšanās izdevumiem

349 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 3. punktam, ja abiem lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, Vispārējā tiesa var nolemt, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala vai ka lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši.

350 Šajā lietā prasītājas prasījumi ir atzīti par daļēji pamatotiem. Vispārējā tiesa uzskata, ka tiks veikts taisnīgs lietas apstākļu novērtējums, nospriežot, ka prasītāja sedz trīs ceturtdaļas no saviem tiesāšanās izdevumiem, kā arī atlīdzina trīs ceturtdaļas no Komisijas tiesāšanās izdevumiem un ka Komisija sedz vienu ceturtdaļu no saviem tiesāšanās izdevumiem un atlīdzina vienu ceturtdaļu no prasītājas tiesāšanās izdevumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA

nospriež:

1) **atcelt Komisijas 2000. gada 13. decembra lēmuma 2003/5/EK par [EKL] 81. panta piemērošanas procedūru (lieta COMP/33.133 — B: Kalcinētā soda — *Solvay*, *CFK*) 1. pantu tiktāl, ciktāl tajā atzīts, ka *Solvay SA* ir pārkāpusi EKL 81. panta noteikumus 1990. gadā;**

2) ***Solvay*** **uzliktā naudas soda lielums tiek noteikts EUR 2,25 miljonu apmērā;**

3) pārējā daļā prasību noraidīt;

4) prasītāja sedz trīs ceturtdaļas no saviem tiesāšanās izdevumiem, kā arī atlīdzina trīs ceturtdaļas no Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumiem;

5) Komisija sedz vienu ceturtdaļu no saviem tiesāšanās izdevumiem un atlīdzina vienu ceturtdaļu no prasītājas tiesāšanās izdevumiem.

Meij Vadapalas Dittrich

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2009. gada 17. decembrī.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Prāvas rašanās fakti . . . . . II - 4794

Process . . . . . II - 4804

Lietas dalībnieku prasījumi . . . . . II - 4809

Juridiskais pamatojums . . . . . II - 4810

1. Par prasījumiem par apstrīdētā lēmuma atcelšanu . . . . . II - 4810

Par pirmo pamatu — par laika termiņa izbeigšanos . . . . . II - 4811

Par pirmo daļu — par noteikumu par noilgumu kļūdainu piemērošanu . . . . . II - 4811

— Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4811

— Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4813

Par otro daļu — par saprātīga termiņa principa pārkāpumu . . . . . II - 4818

— Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4818

— Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4820

Par otro pamatu — par būtisku formas prasību pārkāpumu . . . . . II - 4825

Par pirmo daļu — par koleģialitātes principa pārkāpumu . . . . . II - 4826

— Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4826

— Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4827

Par otro daļu — par tiesiskās drošības principa pārkāpumu . . . . . II - 4829

— Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4829

— Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4830

Par trešo daļu — par prasītājas tiesību tikt atkārtoti uzklausītai pārkāpumu . . . . II - 4833

— Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4833

— Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4835

Par ceturto daļu — par jaunas konsultēšanās ar Konkurences ierobežojumu un monopoluzņēmumu padomdevēju komiteju neesamību . . . . . II - 4837

— Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4837

— Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4838

Par piekto daļu — par Konkurences ierobežojumu un monopoluzņēmumu padomdevējas komitejas nelikumīgo sastāvu . . . . . II - 4840

— Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4840

— Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4840

Par septīto daļu — par objektivitātes, labas pārvaldības un samērīguma principu pārkāpumu . . . . . II - 4841

— Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4841

— Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4842

Par trešo pamatu — par ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm neesamību . . . . II - 4843

Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4843

Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4845

Par ceturto pamatu — par tiesību uz piekļuvi lietas materiāliem pārkāpumu . . . . . II - 4848

Par pirmo daļu — par dokumentu, kas varēja tikt izmantoti aizstāvībai, esamību to dokumentu starpā, ar kuriem varēja iepazīties procesa organizatorisko pasākumu ietvaros . . . . . II - 4850

— Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4850

— Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4851

Par otro daļu — par to, ka prasītāja nav iepazinusies ar visiem lietas materiāliem . II - 4852

— Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4852

— Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4853

2. Prasījumi par naudas soda atcelšanu vai samazināšanu . . . . . II - 4859

Par pirmo pamatu — par kļūdainu pārkāpuma smaguma vērtējumu . . . . . II - 4859

Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4859

Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4860

Par otro pamatu — par kļūdainu pārkāpuma ilguma vērtējumu . . . . . II - 4864

Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4864

Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4865

Par trešo pamatu — par to, ka Komisija esot kļūdaini atsaukusies uz atbildību pastiprinošiem apstākļiem . . . . . II - 4869

Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 4869

Vispārējās tiesas vērtējums . . . . . II - 4870

Par ceturto pamatu — par atbildību mīkstinošu apstākļu pastāvēšanu . . . . . II - 4873

Par pirmo daļu — par prasītājas sadarbību ar Komisiju . . . . . II - 4874

Par otro daļu — par ietekmes uz konkurenci neesamību . . . . . II - 4874

Par piekto pamatu — par naudas soda nesamērīgo apmēru, it īpaši ņemot vērā laika termiņa izbeigšanos . . . . . II - 4876

Par tiesāšanās izdevumiem . . . . . II - 4878